

SOLI DEO GLORIA

Solas

číslo 47

leto 2020

A photograph of a sandy beach. In the center, there are several distinct footprints in the sand. The foreground is filled with small, multi-colored pebbles and some dried seaweed. The background shows a smooth expanse of sand leading to the water's edge.

**stvorený
na Boží obraz**

**A Boh riekol:
Nech vydá zem...
A zem vydala...
A Boh videl, že je to dobré.**

1. Mojžišova 1:11-13

Zvučne spievaj nášmu Bohu!

1. Zvučne spievaj nášmu Bohu
s radosťou zem celá dnes!
Radostne vždy slúžme jemu,
znej mu z duše vďaka ples!

2. Vedzte, on je náš Boh slávny:
stvoril nebo zem aj nás
Ľud sme jeho, stádo pastvy –
On je dobrý pastier náš.

3. Vstúpte do brán jeho s chválou,
s oslavami do dvorán!
Dobrorečte s vďakou stálou
jeho menu – náš je Pán!

4. Hospodin, Boh náš, je dobrý:
milosť jeho večná je,
pravda jeho mocne všetkým
pokoleniam k životu znie.

Spevník *Duchovné piesne*, Nitra 1987, pieseň č. 10.
Publikované s láskavým súhlasom zostavovateľa spevníka.

Obsah

Koronavírus a my.....	2	Znovozrodenie.....	28
Boh slávny, Hospodin.....	8	Súciť Pána Ježiša	35
Kresťanstvo 20. storočia – 4. časť	9	Slnko si ukrylo svoju tvár.....	38
Úloha každého veriaceho v Krista	12	Muž bolesti	41
Stvorený na Boží obraz	17	Ohromujúci Stonehenge.....	42
Pozvanie obťažných	25	2 % z dane z príjmu.....	48

Koronavírus a my

Pár zamyslení o súčasnej situácii s koronavírusom

Čo sa to vlastne deje a prečo

Situácia, v ktorej sme sa všetci ocitli a ktorá výrazne zasiahla naše životy, je výnimočná a pozoruhodná v tom, že zasiahla úplne celú našu spoločnosť a dokonca v podstate rovnakým spôsobom celý svet. To, že na svete sú vojny a konflikty, v ktorých zomiera veľké množstvo ľudí a ktoré prinášajú obrovské utrpenie, nespravodlivosť, brutalitu a nesmiernu bolesť, sa nás až tak veľmi nedotýka, pokiaľ to nie je zemepisne v našej blízkosti. To, že ľudia bývajú chorí a mnohokrát ide o veľmi vážne a smrteľné ochorenia spojené s veľkým fyzickým i psychickým utrpením, s nesmiernou bolesťou, sa nás až tak veľmi nedotýka, pokiaľ nejde o nás samých alebo o niekoho blízkeho z rodiny či z okruhu najbližších priateľov. Na tieto veci sme si do určitej miery zvykli a neprekvapujú nás.

Situácia s koronavírusom je iná v tom, že zasiahla postupne celý svet a vstúpila do života každého človeka. Zasiahla priamo či nepriamo mnohé stránky nášho života, života celej spoločnosti, keď nie priamo zdravotne, tak vo forme obmedzení, a dá sa očakávať, že zasiahne aj výrazne ekonomicky a sociálne. Práve pre zvláštnosť tejto situácie si ľudia možno kladú otázku: *Čo sa to vlastne deje a prečo?*

Nás, veriacich v evanjelium Pána Ježiša Krista, by táto situácia veľmi prekvapíť nemala. Ak veríme Božiemu slovu, tak pravdivo poznáme realitu tohto sveta. Vieme, že svet leží v zlom (1. Jánov 5:19) a „ide ta“ (2:17), hynie. Situácia s koronavírusom, v ktorej sa v týchto dňoch nachádzame, túto pravdu veľmi zreteľne vykresľuje a pripomína. To je odpoveď na otázku *Čo sa to deje?* Aj odpoveď na otázku *Prečo sa to deje?* by nemala byť ťažká. Je to dôsledok ľudského hriechu. Človek (Adam a s ním celé ľudstvo) sa vzbúril voči Bohu,

padol do hriechu, odišiel z cesty, ktorú mu Boh pripravil, vypadol z toho krásneho plánu, do ktorého Boh človeka stvoril. Bez týchto dejinných faktov a príčinných súvislostí svet nie je pravdivo poznateľný. Z Božieho slova rovnako dobre vieme aj to, že jediný spôsob, ako je to možné napraviť, je zmierenie, vykúpenie a spása v Ježišu Kristovi.

Čo bude ďalej a čo máme čakať

Spoločnosť je nastavená rozmyšľať o budúcnosti sveta v termínoch ekonomického rastu a trvalo udržateľného rozvoja. Veriaci by o budúcnosti sveta mali rozmyšľať v termínoch očakávania druhého Kristovho príchodu, skonania sveta, tešenia sa na vykúpenie tela, na oslávenie a na vstup do večného života. Situácia okolo koronavírusu dáva príležitosť ujasniť si tieto postoje.

Spoločnosť vkladá nádej do vedy, výskumu a napredujúcej medicíny. Tieto

veci sami osebe nie sú zlé, sú darom od Boha, sú súčasťou všeobecnej Božej milosti a sú ľudstvu na prospech. Ľudia vo svete však očakávajú, že ich život bude stále len lepší, dlhší, zdravší, bohatší, plnší, pokojnejší a že ľudia budú môcť čoraz menej pracovať a čoraz viac si užívať života. Vkladajú nádej do ľudského pokroku. Božie slovo však dáva obraz sveta, ktorý je radikálne iný. Svet leží v zlom a nenapreduje k lepšiemu, ale k horšiemu, hynie, „ide ta“, raz skončí a bude odsúdený. Obyvatelia Európy a Severnej Ameriky možno už dlho žijú v ilúzii, že všetko je dobré (svet je fajn), a očakávajú, že všetko bude ešte lepšie. Táto ilúzia je dôsledkom dlhodobej nevidanej prosperity a mieru. Ale dejiny nás učia, že prosperita a mier neprivedli národy k tomu, aby sa s vďakou a pravdivým uctievaním obrátili k Bohu.

Je táto situácia s koronavírusom už spustením posledných vecí?

Rozhodne je to niečo, čo má upriamiť ľudskú pozornosť na to, ako to so svetom vlastne je a čo svet čaká. Je to výnimočná príležitosť upriamiť ľudskú myseľ a srdce na Boha, na skutočné dejiny tohto sveta a na dejiny spásy. Otázne je, koľko ľudí túto príležitosť využije. Keď porovnáam situáciu okolo koronavírusu s poslednými vecami opísanými v Písme, tak sa domnievam, že súčasná situácia ešte nenadobúda opísané rozmery. Práve toto je na aktuálnej situácii pozoruhodné. Aj keď každé jedno úmrtie na Covid-19 je veľkou osobnou či rodinnou tragédiou a bolestivou stratou, aj keď situácia v niektorých krajinách je nesmierne dramatická, krutá a tragická, predsa z celkového pohľadu, z pohľadu

percentuálnej nakazenosti obyvateľstva a z pohľadu percentuálnej úmrtnosti nakazených nejde o najhoršiu tragédiu, akú ľudstvo zažilo či spoznalo. A napriek tomu v súčasnosti žijúce ľudstvo nezažilo a nespoznalo udalosť takýchto rozmerov, ktorá presiakla celým svetom a prenikla všetkými rovinami ekonomického a spoločenského života. Čo potom povedať o posledných udalostiach, ktoré opisuje Písmo v súvislosti so skonaním sveta, kde dopad, dramatickosť a úmrtnosť sú opísané ako nesmierne väčšie? Práve teraz je príležitosť pozastaviť sa, zamyslieť sa a nastaviť si správne srdce voči Bohu.

Lekcia o trpezlivosti a o poslušnosti

Poslušnosť človeka Božej vôli, Božiemu zákonu, Božím prikázaniám je niečo, o čo v dejinách ľudstva ide najviac. Už pri stvorení človeka bola najväčšou otázkou poslušnosť. Človek neposlúchol a dôsledky boli strašné: Do ľudského života vošla smrť (človek sa stal smrteľným), smrť so svojimi pridruženými javmi ako choroby, bolesť a utrpenie, a do sveta (do celého tvorstva) vošlo porušenie. Neposlušnosť, dôsledky ktorej priviedol na celé ľudstvo a na celý svet prvý človek (Adam), musel prísť odčiniť a aj odčiniť druhý a posledný Adam (Pán z neba, Ježiš Kristus, Boží syn, ktorý sa stal Synom človeka).

Tak ako prvý Adam uviedol celý svoj ľud (všetkých svojich potomkov) do reality smrti a porušenia, tak druhý Adam vyviedol skrze vykúpenie celý svoj ľud (svojich bratov, Božie deti) zo smrti a porušenia a preniesol ich do kráľovstva večného života tým, že ich oživil. Takto znova narodení majú nové srdce

a nového ducha spolu s Božím Duchom a Boží zákon je napísaný v ich vnútornostiach (na srdci a myslí), a preto žijú život poslušnosti viery. Poslušnosť im je duchovne vštepovaná cez obriezku srdca, nie viac už len prikázaná zvonku súborom prikázaní (zákonom) napísaným na kamenných doskách. Takto Boh docielil v Kristovi svoj cieľ mať svoj ľud na večné veky, ľud, ktorý bude Boha poznať, milovať, ktorý bude Bohu verný a poslušný, uprostred ktorého sa bude Boh prechádzať a prebývať naveky.

Na otázku ľudskej poslušnosti nás veľmi poučným spôsobom upriamuje aj situácia okolo koronavírusu. Vlády a authority (krízové štáby, vrchný hygienik, zdravotnícke výbory) v štátoch vydali nariadenia a opatrenia, ktoré smerujú k zastaveniu šírenia sa epidémie (teraz už pandémie). Ide o nosenie rúšok, obmedzenie zhromažďovania sa, stretávania sa, obmedzenie cestovania, obmedzenie pohybu, izolácia, karanténa a podobne. Národy, ktoré poslúchli a riadili sa týmito opatreniami, sú na tom oveľa lepšie čo do nakazenosti a úmrtnosti ako národy, ktoré tieto opatrenia neposlúchli/neposlúchajú, neriadili sa nimi, opovrhli nimi, či sa im dokonca vysmievali. Lekciou a poučením z toho je, že poslušnosť sa oplatí, sa vypláca. Platí to nielen v rovine praktického života, ale aj v duchovnej rovine. Poslušnosť je človeku na dobré, poslušnosť pôsobí život, vedie k životu. Mali by sme si poslušnosť zamilovať.

V tejto súvislosti by niektorým veriacim mohla prísť na um myšlienka, že nechrániť sa, neizolovať sa, neposlúchať takéto svetské opatrenia je prejavom silnej viery. Takéto myslenie

je postavené na chybnom predpoklade, že Božie dieťa sa nemôže koronavírusom nakaziť už len z toho dôvodu, že je Božím dieťaťom. A skutočne, mnohí tak zmýšľajú, že pokiaľ Božie dieťa nehereší (nezhreší), ochorieť nemôže, neochorie, lebo Boh dáva spaseným chorobu len ako časný trest za hriech. Takéto zmýšľanie pramení z nesprávneho poznania Božieho slova. Každé Božie dieťa, kým je v nevykúpenom tele, môže ochorieť, a dokonca chorobe aj podľahnúť a nemusí to byť Boží časný trest za hriech (pozri články „*O utrpení veriaceho*“, v časopise *Solas* číslo 7, leto 2010. Číslo s full-text článkami v pdf je on-line na adrese <http://casopis.solas.sk/images/stories/solas/casonline/text/solas07.pdf>.)

Musíme si uvedomiť ešte jednu dôležitú vec. Ako Božie deti sme viazaní nielen Božími prikázaniami, ale Boh nám prikazuje, aby sme poslúchali aj svetské authority (Rímskym 13:1-7), ktoré On práve na to ustanovil, aby spravovali tento svet, ktorý je porušený a ktorý leží v zlom (1. Ján 5:19). A to je dôvod, prečo budeme aj my veriaci poslušní opatreniam, ktoré obmedzujú pohyb, cestovanie, stretávanie sa, ktoré upravujú režim dýchodcom, ktoré upravujú spôsob nakupovania a celkovo fungovania v týchto dňoch, a dokonca aj opatreniam, ktoré sa týkajú nezhrromažďovania sa k bohoslužbám. Uctievať Boha a slúžiť mu je možné aj s dočasným obmedzením spoločných bohoslužieb.

Trpezlivosť v tejto situácii ide ruka v ruku s poslušnosťou. Ako Božie deti donášame úžitok Bohu a svojmu okoliu v trpezlivosti (Lukáš 8:15). V trpezli-

vosti dobrého skutku hľadáme slávu a česť a neporušiteľnosť (Rímskym 2:7). A vieme, že je to práve súženie, ktoré pôsobí trpezlivosť (Rímskym 5:3). Preto práve tento čas je pre nás časom školy trpezlivosti. A máme k tomu aj veľkú motiváciu, pretože trpezlivosť pôsobí dokázanosť a dokázanosť pôsobí nádej (Rímskym 5:4, 8:25). Božie slovo nás inštruuje, že v súžení máme byť trpezliví, máme zotrvať na modlitbe a máme sa radowať z nádeje večného života (Rímskym 12:12). Božie slovo nám opakovane pripomína, že nádej máme skrze trpezlivosť a skrze potešenie Písem (Rímskym 15:4). Miera našej trpezlivosti v tejto korona-situácii bude takým lakmusovým papierikom toho, ako na tom duchovne sme. Spolu s trpezlivosťou ide ruka v ruke aj krotkosť a pokora.

Božia vôľa a Božie srdce

Prvé, čo nám môže napadnúť, keď premýšľame o tejto situácii s koronavírusom, je, či je to Božia vôľa, alebo aká je Božia vôľa v tejto situácii. Ľudia vo svete sa väčšinou rúhajú spôsobom, keď ako zámienku, aby v Boha neverili, používajú argumentáciu, že ak je Boh dobrý, nemôže dopustiť utrpenie a smrť, a ak utrpenie a smrť dopustí, potom nemôže byť dobrý alebo neexistuje. Takéto zmýšľanie pramení z nepravdivého poznania sveta. Títo ľudia nerozumejú, že za pôvod utrpenia a smrti nie je zodpovedný Boh, zodpovedný je človek (prvý človek Adam).

V otázkach Božej vôle sa však často klátia a potkávajú aj kresťania. Musíme si uvedomiť, že Božia vôľa má viacero stránok či rovín: *zvrchovaná Božia vôľa*

(suverenita); *nariaďujúca/prikazujúca Božia vôľa*; Božia vôľa pre človeka v rovine, čo *chce Boh dosiahnuť/docieľiť*; a Božia vôľa v rovine *Božej túžby (Božie srdce)*.

Božej *zvrchovanej vôle* sa nič nemôže vymknúť, inak by Boh nebol Bohom. Všetko, čo sa udeje v tvorstve, je podriadené *Božej suverenite*. Nič sa jej nemôže vymknúť. Keď Adam zhrešil, nevymklo sa to Božej *zvrchovanej vôle*. Veď Boh mal pripraveného Spasiteľa ešte pred založením sveta. Adamova neposlušnosť bola však v rozpore s Božím príkazom, s Božou *nariaďujúcou vôľou*. Ak by sme nerozlišovali medzi *Božou nariaďujúcou a zvrchovanou vôľou*, ostali by sme bezradní pri páde Adama do hriechu. Podobne, Boh v desatore prikazuje napríklad „Neukradneš“. Znamená to, že každá krádež zneplatňuje Božiu vôľu a že Boh vlastne nemá svet pod kontrolou? Takýto zmätok by nastal v našej mysli, ak by sme nerozlišovali medzi Božou *nariaďujúcou vôľou* a Božou *zvrchovanou vôľou*.

Bola to Božia vôľa, aby sa narodil Šalamún? Tu asi ľahko povieme, že *áno*. Keď si však uvedomíme, čo tomu muselo predchádzať, ktorá Dávidova manželka je Šalamúnovou matkou, a čo teda jeho narodeniu muselo predchádzať, položíme otázku inak. Bola Božia vôľa, aby Dávid scudzoložil s Batšebou a zavraždil (nechal zabiť) jej manžela Uriáša? Božia *zvrchovaná vôľa* to musela byť, lebo inak by sa to nestalo, inak by sa Šalamún nenarodil. Dávid však porušil Božiu *nariaďujúcu vôľu* „Nepožiadaj“ a „Nezabiješ“. A tento rozdiel je dôležitý si uvedomiť. Zodpovednosť za hriech (za porušenie Božej *nariaďujúcej vôle*)

a aj vina za hriech *ide na konto človeka*. Boh nie je ani zodpovedný, ani vinný za hriech napriek tomu, že sa všetko deje podľa jeho zvrchovanej vôle. A tu nám nepomôže trik, že *Boh to (niečo) dopustil, ale nebolo to podľa jeho vôle*. Ak Boh niečo dopustí, tak je to dokonale v súlade s jeho zvrchovanou vôľou! Keby to tak nebolo, nedopustil by to. Jedine Boh je suverénny a urobí si vždy tak, ako On chce, ale pritom nikdy nenesie zodpovednosť a ani vinu za hriech.

Niekedy počuť vyhlásenia, že smrť nie je podľa Božej vôle, lebo smrť je Boží nepriateľ a Boh nemá záľubu v smrti hriešnika (a v smrti celkovo). Rozumiem tomu, čo sa tým chce povedať, ale pokiaľ toto nespresníme a nerozlíšime podľa jednotlivých rovín Božej vôle, ktoré spomíname vyššie, vzniká zmätok.

V prvom rade: smrť je dokonale v súlade s Božou zvrchovanou vôľou, pretože keby to tak nebolo, smrť by neexistovala. Boh má smrť dokonale pod svojou vládou. Vidíme to v knihe Jób a vidíme to aj v tom, že keď príde jej čas, smrť bude odstránená – a dokonca už teraz je porazená. Kristus zvíťazil nad smrťou.

V druhom rade: smrť je dokonale v súlade s Božou nariadujúcou vôľou, s Božím zákonom, pretože podľa zákona odplatou za hriech je smrť. Boh dal smrť ako trest za hriech. Je to jeho vôľa a jeho spravodlivosť. To nič nemení na tom, že Boh nemá záľubu v smrti hriešnika a túži, aby všetci ľudia prišli k pokániu a spaseniu. Toto je už Božia vôľa v rovine *túžby jeho srdca*.

Boh nemá záľubu v tom, aby hriešnik zomrel a bol zatratený (to je v rovine *túžby jeho srdca*). Ale platí, že duša,

ktorá hreší, zomrie, pretože to je Božia vôľa. To, že Boh nemá záľubu v smrti hriešnika, neznamená, že hriešnika nepotrestá spravodlivo smrťou a zatratením. Nie, jediná cesta, ktorá vedie k záchrane od trestu smrti za hriech, je Kristova zástupná smrť na kríži a Kristovo vzkriesenie z mŕtvych pre ospravedlnenie veriacich. Boh to, že nemá záľubu v smrti hriešnika, realizuje tak, že *svojho jednorodného Syna dal, aby nikto nezahynul, ale mal večný život, kto v Krista verí* (Ján 3:16, 36).

Tento vzťah medzi Božou zvrchovanou vôľou a Božím srdcom vidíme jasne v situácii, keď Ježiš vchádzal do Jeruzalema. Zaplakal nad Jeruzalemom, mal lútosť nad izraelským národom, že ho neprijmú ako Spasiteľa, ale naopak, že ho odmietnu. Netešil sa z toho, mal zármutok, ale vedel, že to tak musí byť, že je to zvrchovaná Božia vôľa. Vyjadruje to slovami, že im to je skryté (Lukáš 19:41-44), že nespoznajú deň svojho navštívenia teraz pri jeho (prvom) príchode, aby v neho neuverili a neprijali ho. Vedel, že Boh cez proroka Izaiáša oznámil, že izraelský národ zatvrdí, aby v čase prvého Kristovho príchodu Izrael Spasiteľa odmietol, aby evanjelium a spása mohli prejsť aj k pohanom.

Podobne Boh zaiste nemal záľubu svojho srdca v tom, keď jeho milovaný išiel trpieť a zomrieť na kríži. Ale smrť jeho Syna bola podľa jeho zvrchovanej vôle, i keď zodpovednosť a vina priamo padá na hlavu tých, ktorí ho vydali na smrť a ktorí kričali „Ukrižuj ho“ (Skutky 3:13-18), a spolu s nimi aj na nás, pretože Kristus niesol naše hriechy a našu vinu na kríž (Rímskym 4:25) a odpykal za nás aj spravodlivý trest za ne.

Teraz sa už môžeme zamyslieť aj nad otázkou, či situácia s koronavírusom je podľa Božej vôle alebo aká je v tom všetkom Božia vôľa. Situácia s koronavírusom je podľa Božej zvrchovanej vôle, inak by tu nebola. A aká je Božia vôľa v tejto situácii? Je napríklad Božia vôľa, aby ľudia zomierali? Zaiste smrť každého človeka, aj v dôsledku nákazy koronavírusom, je v súlade s Božou zvrchovanou vôľou a s Božou nariaďujúcou vôľou, pretože každému je uložené raz zomrieť a potom súd. Božia vôľa v zmysle jeho túžby srdca a v zmysle toho, čo chce touto situáciou docieľiť, však nie je, aby ľudia zomierali, ale aby sa cez túto situáciu zastavili, zamysleli, učinili pokánie, obrátili sa k Bohu a boli zachránení od smrti pre večný život a pre večné spoločenstvo so svojím Stvoriteľom. Boh cez túto situáciu ponúka túto voľbu každému, a dokonca ešte zreteľnejšie než kedykoľvek predtým.

Zhrnutím o Božej vôli povedzme o nej to najpodstatnejšie: *Zvrchovaná Božia vôľa je Božia*. Nie je našou vecou usilovať sa o *naplnenie Božej zvrchovanej vôle*. Boh sa o jej naplnenie postará sám.

Nám nie je dané, aby sme sa *riadili* podľa *zvrchovanej Božej vôle*. Dávid sa nemohol obhajovať tým, že pomáha naplniť zvrchovanú Božiu vôľu tak, že

scudzoložil s Batšebou a nechal zabiť Uriáša. Naopak, pochopil, že zhrešil (2. Samuelova 12:7), a činil z toho pokánie (Žalm 51). Nám je dané, aby sme sa riadili podľa *Božej nariaďujúcej vôle*. Ak sme Božie deti, spasení, tak sa *riadime Kristovým zákonom, novozmluvnými príkazmi a usmerneniami*. A tiež nám bol daný Svätý Duch, aby nás viedol, aby v nás spôsobil poslušnosť viery.

Čomu žijeme

Ďalšia vec, ktorú táto situácia ozrejmi, je, čomu žijeme. Žijem pre tento svet alebo o mne platí, že svet je mi skrze Kristov kríž ukrižovaný a ja svetu (Galatským 6:14)? O Božích deťoch duchovne platí, že už viac nežijú, ale žije v nich Kristus, a to, čo teraz žijú tu vo svete, žijú vo viere Božieho syna (Galatským 2:20). Otázka je, do akej miery to aj reálne o našich životoch platí. Odkladáme si poklad v nebesiach alebo sa snažíme o čo najplnší bohatý materiálne zabezpečený život na tomto svete, akoby nič viac neexistovalo, akoby sme neboli občanmi iného, nebeského sveta? Nezabúdame niekedy na to, že sme pútnici na úzkej ceste? Žijeme skutočne nádejou večného života, alebo sa snažíme čo najviac si tento život na svete užiť?

Peter Vajda
5. apríl 2020

S Kristom spolu ukrižovaný som a žijem už nie ja, ale žije vo mne Kristus, a to, čo teraz žijem v tele, vo viere Syna Božieho žijem, ktorý si ma zamiloval a vydal sám seba za mňa.

Galatským 2:20

Boh slávny, Hospodin, je dobrý Pastier môj

1. Boh slávny, Hospodin, je dobrý Pastier môj, s Ním núdze

nepoznám, v Ňom hojnosti zdroj. Ved' na pastvách zelených

pasie ma On a k vodám tichým privádza, sti - šuje ston.

1. Boh slávny, Hospodin, je dobrý Pastier môj, s ním núdze nepoznám, v ňom hojnosti zdroj. Ved' na pastvách zelených pasie ma On a k vodám tichým privádza, stišuje ston.

2. On dušu občerství a verne vodí ma vždy cestou svetlosti, hoc vzráha sa tma. Ísť údolím smrti sa nebudem báť - v tom ťažkom boji po boku budeš mi stáť.

3. Tvoj prút a palica ma potešujú v tmách, kde neraz predesia bôľ, úzkosti, strach. Mne stôl chystáš na obdiv protivníkov, čo zahubiť ma chcú mocou prevelikou.

4. Ty skrúpaš bohato mi hlavu olejom môj kalich preteká, dar lásky je v ňom. Vždy dobrota, milosť ma sprevádza len a v dome Tvojom bývať až naveky smiem.

Kresťanstvo 20. storočia

4. časť: Ekumenické hnutie

V predchádzajúcich článkoch venovaných protestantskému hnutiu sme sa dostali do doby 20. storočia. V tomto zameriame pohľad na ekumenické hnutie 20. storočia.

Úvod

Pri pohľade späť do histórie sme konštatovali (*Solás* 45, zima 2019, 2. časť, str. 2), že namiesto toho, aby sa rozdiely a nezhody medzi jednotlivými prúdmi reformácie v „poreformačnom období“ (v období po „ranej reformácii“) odstraňovali, naopak, ešte viac narastali. Uspokojivé riešenie vzniknutých biblicko-teologických problémov sa dodnes nenašlo. Hľadanie ich riešenia privádzalo k vzniku nových učení (teológií). V „poreformačnom období“ vznikali nové a nové vieroučné vyznania, učenia, systematické teológie, cirkvi a spoločenstvá. V súčasnosti sa viac ako o *protestantizme* hovorí o *evanjelikalnom hnutí*, čiže do popredia sa dostáva *evanjelikalizmus*^{A). B)}.

Výrazným fenoménom 20. st. je *ekumenické hnutie*, *ekuména*^{C)}. Za počiatok ekumenického hnutia sa (podľa zdroja D, str. 406) považuje spoločný záujem o evanjelizáciu v *Študentskom hnutí dobrovoľníkov*, ktoré bolo predchodcom *Študentského kresťanského hnutia*, a *Medzinárodná misionárska konferencia* v Edinburgu (hlavné mesto Škótska) v roku 1910. Jej úlohou bolo preskúmať svetovú misiu ne-rímskych cirkví. Na konferencii sa stretlo vyše 1 000 delegátov z celého sveta z rôznych denominácií. Do Edinburgu a tejto kon-

ferencie siahajú aj korene *Svetovej rady cirkví* (SRC), ktorá vznikla až po Druhej svetovej vojne a jej prvé stretnutie bolo v Amsterdame v roku 1948.

Druhý vatikánsky koncil (1962 – 1965)

Tento koncil, pomenovaný aj ako *Vatikán II*, zohráva v ekumenickom hnutí dôležitú úlohu, preto je potrebné venovať mu primeranú pozornosť.

Pre tých, ktorí sa o súčasnú ekuménu usilujú, sú závery (rozhodnutia) Vatikánu II pre vzťahy medzi rímskymi katolíkmami a protestantmi, evanjelikálmi a inými rozhodujúce a určujúce. Preto každé hnutie (cirkev, spoločenstvo) usilujúce sa o „jednotu kresťanov“ na základe súčasnej ekumény by malo byť o svojich možnostiach pôsobenia v rámci *ekumény* (*ekumenického hnutia*) oboznámené so závermi (dokumentmi) *Druhého vatikánskeho koncilu*^{E)}. Z týchto dokumentov vyberáme (voľne citované podľa zdroja D, str. 408-411):

- a) Keď sa v nich hovorí o Božom ľude, rozumie sa ním rímsko-katolícka cirkev (RKC).
- b) Zachováva sa tradičný rozdiel medzi ľuďom a RKC kňazstvom.
- c) Kňazi RKC prinášajú obete, odpúšťajú hriechy, zmierujú hriešnikov s Bohom a cirkvou prostredníctvom sviatosti pokánia, keď sviatostne obetujú

Kristovu obeť pri celebrowaní omše. Na svojej úrovni sprostredkovávajú službu a úrad Krista, jediného Prostredníka. [Kňazi RKC teda vystupujú ako zástupcovia jediného prostredníka medzi človekom a Bohom – a ako prostredník spásy vystupuje aj samotná RKC, *pozn. redakcie.*]

- d) Cirkev (myslí sa RKC), ako Boží ľud, sa nemôže myliť vo svojej viere. Neomylnosť je sústredená v pápežovi, ale šíri sa prostredníctvom kolégia biskupov. Ľud, ako celok, prijal nadprirodzený dar spoznávať a prijímať autoritu učenia tejto cirkevnej hierarchie.
- e) Pápežské definície (vyhlásenia) „nepotrebujú súhlas cirkvi a nepripúšťajú odvolanie k inej ustanovizni“.
- f) Kolégium biskupov vychádza zo „životodarného spojenia s pôvodnými apoštolmi prúdom sukcesie^{f)}, ktorá nebola nikdy prerušená“. Napriek tomu však nemôžu nikdy pôsobiť bez svojej hlavy, pápeža.

V dokumentoch sa nachádzajú aj iné tradičné prvky vierovyznania a praxe katolíckej cirkvi: viera v očistenie, modlitby za mŕtvych, vzývanie svätých, postavenie a úloha Márie. Koncilom je potvrdené tradičné učenie o Márii. Koncil nezmiernil uctievanie Márie. Práve naopak, vyzval k horlivému pestovaniu kultu Blahoslavenej Panny, zvlášť v liturgii. Dôraz sa dáva na jej nepoškrvnené počatie, trvalé panenstvo, bezhriechosť, účasť na diele vykúpenia, prijatie do neba s tým, že je kráľovnou nebies a matkou cirkvi.

Písmo a tradícia (dokument *Dei verbum – Dogmatická konštitúcia Božského zjavenia*). „Písmo aj tradícia majú

byť prijímané s rovnakým postojom zbožnosti a úcty“. Oboje pochádzajú „z jediného posvätného zdroja Božieho slova“. Toto učenie je neoddeliteľne spojené s učením o neomylnnej učiteľskej autorite cirkvi [rozumej: RKC – pozn. redakcie] tak, že tento dokument dochádza k záveru: „svätá tradícia, sväté Písmo a cirkevný učiteľský úrad cirkvi [rozumej: RKC – pozn. redakcie] sú Božím najmúdrejším rozhodnutím tak úzko navzájom spojené, že žiadny z nich neexistuje bez ostatných dvoch“. Najvyššou autoritou pri výklade Písma je teda učiteľský úrad cirkvi [stále rozumej: cirkev = RKC – pozn. redakcie].

Pre nekatolícky svet je osobitne zaujímavý *dekrét o ekumenizme (Unitatis redintegratio)*. Katolícky ekumenizmus až do doby Jána XXIII. (1958-1963) znamenal predovšetkým snahu o návrat všetkých kresťanov do rímsko-katolíckej cirkvi. Koncil Vatikán II preukazuje zmenu postoja a povoláva všetkých veriacich k aktívnej účasti v ekumenizme^{g)}. Podľa dokumentu o ekumenizme (*Unitatis redintegratio*) sú tí, ktorí nepatria do RKC, nazvaní „oddelené spoločenstvá a cirkvi“, ktorí majú určité chyby v učení a disciplíne, ale „nie sú zbavení významu, dôležitosti a mystéria (*tajomstva, záhady*) spasenia“.

Na prácach na koncile sa zúčastňovali aj biskupi z komunistických krajín. Pritom jedným z najaktívnejších z nich, podľa zdroja H, bol Karol Wojtyła (budúci pápež Ján Pavol II.). Treba tiež poznamenať, že 7. decembra 1965 došlo súčasne v Istanbule a Ríme k zrušeniu vzájomnej kľiatby z r. 1054 a nasledujúceho dňa, 8. decembra 1965, sa koncil skončil.

Perspektívy pre protestantov po Vatikáne II

Aj po tomto koncile však zostalo naďalej v platnosti tvrdenie, ktoré prezentoval pápež Pius XII. vo svojich encyklikách z rokov 1943 a 1950 a ktoré znelo: „Nikto nemôže mať Krista ako Hlavu Cirkvi bez toho, aby nasledoval jeho zástupcu na zemi“ (citované podľa zdroja D, str. 411). A tým zástupcom sa rozumel rímsky pápež [pozn. redakcie].

Treba si uvedomiť, že katolícka cirkev nezmenila svoje stáročné dogmy. Námietky reformácie zo 16. st.

ostávajú stále aktuálne a živé a musia byť na programe každej diskusie s Rímom. Ostáva tu však otvorená otázka: „Je naozaj možné očakávať opravdivé ekumenické stretnutie a otvorený dialóg s Rímom?“^(D). Táto otázka vyplýva z rímsko-katolíckeho presvedčenia, že rímsky katolicizmus je jedinou Kristovou cirkvou a história protestantských cirkví od samého počiatku reformácie (31. október 1517) až do dnešných dní ukazuje, že odpoveď na ňu je: Nie!

Redakcia Solas

Zdroje a poznámky:

- A) Za otca a vodcu moderného (súčasného) *evanjelikálneho hnutia* je označovaný anglikánsky teológ a biblista John R. W. Stott (1924-2011). Stúpenci evanjelikálnych cirkví v základných bodoch súhlasia s Lutherovým učením (a iných reformátorov), ale nepovažujú sa za jeho (ich) nasledovateľov https://sk.wikipedia.org/wiki/Evanjelikálne_hnutie. Nie je nič neobvyklé, že v cirkvách, ktoré sa etablujú ako evanjelikálne, sa veľmi málo, ak vôbec nič, vie o piatich protestantských biblických princípoch *sola* v ich plnom znení a význame.
- B) Na Slovensku sú cirkvi (spoločenstvá) hlásiace sa k tomuto hnutiu zoskupené do *Združenia evanjelikálnych cirkví v Slovenskej republike*. *Združenie evanjelikálnych cirkví v SR* vzniklo v roku 1993 (<https://www.zec.sk/>). V súčasnosti členskými cirkvami *Združenia evanjelikálnych cirkví v Slovenskej republike* sú: Apoštolská cirkev na Slovensku, Bratská jednota baptistov v Slovenskej republike, Cirkev bratská v Slovenskej republike, Evanjelická cirkev metodistická – Slovenská oblasť, Reformovaná kresťanská cirkev, zbor Bratislava. Treba nestotožňovať slovenských *evanjelikov* (luteránov, ECAV) s *evanjelikámi* (príslušníkmi evanjelikálnych cirkví, napr. na Slovensku zoskupených v *Združení evanjelikálnych cirkví v SR*) a treba robiť rozdiel medzi *evanjelikmi* a *evanjelikámi*. Viac o evanjelikálnom hnutí pozri na adrese https://sk.wikipedia.org/wiki/Evanjelikálne_hnutie a tam uvedených relevantných liniek.
- C) Pojem *ekuména* pochádza z gréckeho slova *oikos* – *dom*. Označuje sa ním aj celá obývaná zem. *Ekuména* by teda mala byť akási spoločná strecha nad všetkými kresťanskými cirkvami. Na Slovensku ekumenické hnutie tvoria cirkvi združené v *Ekumenickej rade cirkví v Slovenskej republike (ERC SR)*. Podľa zdroja <https://www.ekumena.sk/index.htm> jej *riadnymi členmi* sú: *Evanjelická cirkev augsburského vyznania (ECAV)*, *Reformovaná kresťanská cirkev*, *Pravoslávna cirkev*, *Bratská jednota baptistov*, *Cirkev bratská*, *Evanjelická cirkev metodistická*, *Cirkev československá husitská*. Členmi – pozorovateľmi sú: *Rímsko-katolícka a Grécko-katolícka cirkev*,

Apoštolská cirkev, Cirkev adventistov siedmeho dňa, Starokatolícka cirkev, Ústredný zväz židovských náboženských obcí v SR.

- D) Pavel Hanes, *Dejiny kresťanstva*, Banská Bystrica 2016, ISBN: 80-88945-01-1. V článku sú, so súhlasom autora, použité texty z tejto publikácie.
- E) https://sk.wikipedia.org/wiki/Druhý_vatikánsky_koncil
<https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/druhy-vatikan-sky-koncil>
- F) *Sukcesia* alebo *sukcesívnosť* je: (všeob.) *postupnosť, následnosť*; (právnický) *nástup do práv predchodcu, následnosť do práva predchodcu*.
- G) V praxi však stále zostáva ten istý ekumenický pohľad a vzťah k nekatolíkom, ako pred pôsobením pápeža Jána XXIII. [poznámka redakcie].
- H) https://sk.wikipedia.org/wiki/Druhý_vatikánsky_koncil

Úloha každého veriaceho v Krista:

Premáhať bojzlivosť a roznecovať Boží dar

Pavel, apoštol Ježiša Krista vôľou Božou podľa zaslúbenia života, ktorý je v Kristu Ježišovi...

2. Timoteovi 1:1-7

Modlitba autora ako predslov

Hneď na začiatok poprosme v modlitbe Pána, aby naše srdcia nastavil tak, aby sme rozumeli a premýšľali o tom, čo nám chce povedať svojím slovom z prvých siedmich veršov 1. kapitoly a celého 2. listu Timoteovi.

Všemohúci a večný Bože, Ty si stvoril nebesia i zem a dal si ju, aby sme bývali na nej a tešili sa zo spoločenstva s Tebou. Dal si zapísať svoje slovo, aby sme si ho čítali a premýšľali o ňom. Pomôž nám, prosím, aby sme boli schopní počuť, schopní rozmýšľať a uvedomiť si, aký si Ty, aký si milostivý, aký si dobrotivý a akú budúcnosť si pripravil pre tých, ktorí Ťa milujú a ktorí sa boja Tvojho mena. Pomôž nám, Pane, aby sme boli zasiahnutí Tvojím slovom, lebo Ty máš moc, aby Tvoje slovo rástlo a vykonalo

zmeny v našich životoch. O to prosíme skrze nášho Spasiteľa a Pána Ježiša Krista. Amen.

Vždy, keď si čítame Pavlove listy, mali by sme to robiť s cieľom niečo sa naučiť, pretože Pavol vo svojich listoch vyučuje a predkladá inštrukcie ako žiť, ako sa správať, ako myslieť. A tak je to aj v 2. liste Timoteovi.

Úvod listu možno vyzerá celkom obyčajne, ale keď sa pozorne pozrieme, môžeme tam vidieť mnohé krásne veci. A čo sa dá všimnúť iba tak, na prvý pohľad, je láska, akú má Pavol voči Timoteovi. V treťom verši čítame: „*Ďakujem Bohu, ktorému slúžim od predkov v čistom svedomí, ako neprestajne mám na teba pamäť vo svojich prosbách dňom i nocou.*“ (2. Timoteovi 1:3)

Keď sa niekto dokáže modliť za druhého a mať ho v modlitbách pred

Bohom dňom i nocou, to je veľká vec. Pavol sa nemodlí sám za seba, čo my naopak robíme, lebo to potrebujeme, keďže sa stáva, že veľmi ľahko klesáme, sme slabí a v modlitbách a prosbách za seba sa spoliehame na pomoc od Boha. Ale aká je to veľká vec, keď sa modlí niekto za niekoho iného. Či to nie je prejav veľkej lásky, keď naňho pamätá v prosbách dňom i nocou? Pavol, ako vidíme v treťom verši, mal takú lásku k Timoteovi. Sme si tým istí aj podľa toho, že Pavol v druhom verši nazýva Timotea milovaným dieťaťom. Tu na zemi asi väčšej lásky niet, ako je láska rodičov k deťom, ako je láska otca k synovi. Nazýva ho milovaným dieťaťom, a preto mu aj žehná slovami: *milosť, milosrdenstvo a pokoj od Boha...* Vidíme, že Pavol mal veľmi rád Timotea a píše mu, že ho túži vidieť.

Dôvodom, prečo tak Pavol robí v tomto liste, sú okolnosti, za akých bol písaný. V tom čase bol Pavol v Ríme v ťažkom väzení. V skutočnosti vo väzení v Ríme bol dvakrát. Prvýkrát sa dostal do Ríma, keď ho Židia v Jeruzaleme obžalovali a ako rímsky občan sa odvolal na cisára. Vtedy to bolo, dá sa povedať, také domáce väzenie. Zo Skutkov apoštolov vieme, že žil dva roky v byte, ktorý si sám prenajal a do toho bytu ho chodili navštevovať mnohí blízki priatelia, spolupracovníci, dokonca Židia a on im tam kázal evanjelium, ktoré sa potom v Ríme ďalej šírilo. Môžeme sa o tom dočítať aj z listu Filipským, ktorý v tom čase napísal a kde opisuje, ako to vtedy prežíval. V siedmom verši prvej kapitoly máme zaznamenané, že bol väzeň: *„ako mi je spravodlivé myslieť to za vás za všetkých, pretože vás mám v srdci, keď*

že ako v mojich putách, tak i v obrane a v upevňovaní evanjelia ste vy všetci mojimi spoluúčastníkmi na milosti“ (Filipským 1:7).

Pavol zvestoval v Ríme evanjelium a vieme, že sa mal postaviť pred cisára (Skutky 27:24). Rovnako to píše do zboru vo Filipách vo verši: *„A chcem, aby ste vedeli, bratia, že to, čo sa so mnou dialo, napokon bolo viac na prospech evanjelia...“* (Filipským 1:12, čítaj po verš 15). V týchto veršoch vidíme aj radosť z toho, že sa šíri evanjelium. A keď potom aj v 25. a 26. verši čítame: *„A spoliehajúc na to viem, že zostanem a zostanem so všetkými vami na váš prospech a na radosť viery, aby sa vaša chvála rozhojnila mnou v Kristu Ježišovi mojim opätovným príchodom kvám“*, vidíme, že Pavol má nádej, že z tohto väzenia vyjde a s filipskou cirkvou sa ešte stretne. Má tu nádej na prepustenie, ale v 2. liste Timoteovi už o takejto nádeji nečítame. Vidíme skôr opak. V 4. kapitole vo verši šesť už píše o tom, že nadišiel čas jeho odchodu. Už vie, že sa priblížila hodina, keď opustí svojich blízkych a aj svojho milovaného Timotea, preto mu píše, že ho túži vidieť, aby bol naplnený radosťou. Už ho neobklopuje veľa ľudí tak, ako ho obklopovalo počas prvého uväznenia v Ríme – teraz pri ňom zostala iba hŕstka ľudí. V 4. kapitole, v 11. verši píše, že *„Lukáš je samotný so mnou“*. A potom na konci, keď odovzdáva pozdravy, vymenováva iba zopár ľudí, ktorí sú okolo neho. A vie, že čas jeho odchodu, čas smrti sa priblížil, a preto napomína Timotea: *„Usiluj sa, aby si skoro prišiel za mnou“*, lebo ho chce ešte vidieť. Ešte mu chce odovzdať inštrukcie, o ktorých mu ďalej v liste aj píše.

Nevieme, či Timoteus stihol Pavla vidieť ešte pred jeho smrťou, ale zo slov týchto veršov môžeme rozumieť, aká veľká bola Pavlova láska k Timoteovi. A vidíme v nich aj lásku tohto milovaného dieťaťa Timotea k Pavlovi, keď si Pavol pripomína: „som pamätlivý tvojich slz“, – udalosť, keď ich vzájomnú rozlúčku sprevádzali Timoteove slzy. Niečo podobné sa udialo pri Pavlovom odchode z Milétu. Tam si k sebe povolal starších z Efezu (Skutky 20:14) a všetkým oznámil, že odchádza (verš 20). Oni sa mu hádzali okolo krku, bozkávali ho a plakali. Veľmi ich bolelo, keď povedal, že už viac nevidia jeho tvár, lebo vedel, že už k nim viac nepriđe (verše 37-38). Aj tam vidno lásku, ktorá bola medzi nimi. Každý rozchod je bolestivý, keď človek miluje človeka. Rovnako to bolo aj s Timoteom. Pamätá na jeho slzy a chce sa ešte potešiť jeho prítomnosťou. Chce ho pred smrťou ešte vidieť a tiež mu chce odovzdať svoje skúsenosti, povzbudenia a rady (inštrukcie). Preto píše, aby prišiel, ale ak by to Timoteus nestihol, inštrukcie mu v liste už aj odovzdáva.

Prvá inštrukcia či povzbudenie je v 6. verši, keď hovorí: „*A pre tú príčinu ťa upomínam, aby si roznechoval dar Boží, ktorý je v tebe, daný ti vložéním mojich rúk.*“ Timoteus prijal duchovný dar. Písmo neoznamuje, o aký dar ide. Tento duchovný dar bol Timoteovi udelený aktom kladenia rúk staršími zboru a Pavlom už v minulosti, ako o tom čítame v 1. liste Timoteovi 4:14.^{A)} Zo štvrtej kapitoly tohto listu, opisu udalosti v Skutkoch 16:1-3 (a ďalších kapitol), ako aj iných Pavlových listov môžeme usúdiť, že akt kladenia rúk na Timotea

súvisí s jeho ustanovením a zmocnením do služby vedenia zboru, ustanovenie a zmocnenie do tejto autority. Priamo nás k tomu oprávňuje verš 11: „*Prikazuj to a uč!*“ – Timoteus má právo a moc prikazovať a učiť! (tiež 2:24-25, 4:2).

V prvom liste v súvislosti s udelením daru Pavol povzbudzuje a usmerňuje Timotea, aby bol ostatným vzorom vo všetkom, a predovšetkým v učení, a aby jeho duchovný rast bol zrejmý vo všetkom a všetkým (1. Timoteovi 4:12-16). V tomto druhom liste ho opäť povzbudzuje spôsobom, že mu pripomína akt ustanovenia za autoritu v zbere. Aby sa nebál, *lebo nám nedal Boh ducha bojzlivosti, ale moci a lásky a zdravého rozumu* (verš 1:7). Aby vytrval v službe, do ktorej bol ustanovený bez ohľadu na okolnosti. V pasáži prvých siedmich veršov ho povzbudzuje aj tým, že mu pripomína jeho nepokryteckú vieru, o ktorej je presvedčený, že je v ňom, v ktorej aj od detstva vyrastal a ktorá bola v jeho starej mame Loide a v jeho mame Eunike.

Vytrvanie a rast vo viere

Kto by si nepamätal na deň svojho obrátenia, keď sme horeli ako fakľa a oheň v nás bol veľmi veľký a silný? Pamätáte si na ten svoj deň? Potom však prechádzame rôznymi životnými skúsenosťami, ťažkosťami a krízovými obdobiami, ktoré spôsobujú, že počiatočný oheň nadšenia pohasína a už nie je taký veľký, ako bol pri našom obrátení. Musíme dávať veľký pozor, aby sme mali dostatok „paliva“ na tento oheň, aby sa z neho nestal len tlejúci plamienok, ale aby v nás, v našom živote bola silná viera.

V ďalších kapitolách potom Pavol nabáda Timotea a dáva mu rôzne príklady a vzory, čo má robiť a ako má robiť, aby jeho viera rástla, bola pevná a silná. To všetko je však napísané aj pre nás, aby sme roznecovali vieru a spolu s ňou aj lásku, pretože skrze vieru budeme mať aj lásku.

Veľakrát môže nastať situácia, keď máme strach z toho, čo bude s nami, *ako to zvládneme?* – a máme tendenciu sa utiahnuť.

V období, keď bol Pavol vo väzení, bola už cirkev prenasledovaná a musela sa schádzať potajme v katakombách, pretože veriaci sa báli. Tým, že Pavla všetci opustili, ako píše, som presvedčený, že to bolo pre obavy z prenasledovania. My tu máme dnes pokoj, môžeme sa ešte slobodne schádzať a hlásať evanjelium. Nikto nás nezatvára, neprenasleduje, nikto na nás neútočí spôsobom, že by nás chcel za vieru zavraždiť. V Ríme to v tom čase tak nebolo. Vtedy ich za vieru prenasledovali, väznili a zabíjali.

Pavol v liste povzbudzuje Timotea a pripomína mu, že *nám Boh nedal ducha bojzlivosti, ale moci a lásky a zdravého rozumu* (verš 7). Toto povzbudenie, aby sme sa nebáli, lebo Boh nám nedal ducha bojzlivosti, patrí aj nám dnes. Aj do našich životov prichádzajú rôzne tlaky, či v zamestnaní alebo v našich rodinách, najmä vtedy, keď sa prejavíme, že chceme žiť spravodlivo a vôbec nemusíme ani spomenúť Kristovo meno. Stačí, že nechceme robiť tak, ako to robí ostatný svet: dať úplatok, ukradnúť peniaze, oklamať, nečestne si prílepiť. A keď iných na to upozorňujeme, povstane proti nám tlak. Vtedy do našich duší prichádza strach

a človek má tendenciu sa utiahnuť, ustúpiť, ale Pavol pripomína: *Boh nám nedal ducha bojzlivosti!* a dodáva: „*trp príkorie spolu s evanjeliom v moci Boha*“ (verš 8). Lahko je napísať „trp príkorie“, ale rozhodne nie pre Pavla, ktorý má plné právo takto napomínať, lebo dobre vie, čo znamená trpieť a znášať zlo. Sám prešiel mnohými zlými vecami a mnohým prenasledovaním (2. Korinským 11:24-27).

Dobre viem, aké ťažké je znášať a prekonávať utrpenie v našich vlastných životoch. O tom sa ľahko hovorí, ale ťažko sa to žije.

Mal som vo svojej práci obdobie veľkého tlaku. Trvalo to niekoľko mesiacov, v ktorých sa mi nechcelo ráno vstať a ísť do práce. Vstával som so siahnutým žalúdkom a už bolo tak, že som bol rozhodnutý odtiaľ odísť. Jeden brat mi však vtedy povedal: „Neodchádzaj odtiaľ, ale pretrp to, vydrž! Iba keby ťa chceli vyhodiť, alebo, že by ťa odtiaľ vyštvali, vtedy odíď. Ale sám od seba neodchádzaj.“ Mal pravdu. Keby som bol odišiel, ukázal by som len svoju pýchu. A predstavte si, po niekoľkých mesiacoch tlak prestal a stratil sa. Tým, že som zostal a všetok tlak, ktorý na mňa doliehal, pretrpel, Boh sa ku mne priznal. Nebolo to tak, že prestal pozvoľna, ale prestal zrazu, zo dňa na deň. Prišlo jedno ráno a úplne všetko sa zmenilo. Vtedy som oslavoval Boha, lebo som sa za celú tú situáciu modlil a Boh ma vypočul. Dal mi to poznať takým spôsobom, že to bolo viditeľné, až okaté, že je to tento deň, v ktorom mi odňal súženie. Boh má takúto moc, a preto Pavol píše: „Nedal nám Boh ducha bojzlivosti, ale moci, lásky a zdravého rozumu.“ Je to Duch

moci, lásky a zdravého rozumu. Všetky tieto tri veci v nás musia byť spoločne pri sebe. Ak jedna z nich chýba, prichádza strach. V Božej moci víťazíme. Pán Ježiš hovorí „ja som premohol svet“, aj my svet premôžeme v jeho (Kristovej) moci, nie v našej. Ak nám chýba láska, vytráca sa moc, vytráca sa zdravý rozum (úsudok).

Čo je zdravý rozum? Je to všetko to, čo je písané v Božom slove o tom, ako máme žiť. To je to, čo som uviedol na začiatku, že sa máme učiť z Pavlových listov. Hovorí, aby naša reč bola príjemná a láska nepokrytecká. To všetko si máme zobrat' k srdcu, v ktorom nemá byť horkosť, ale láska. Takto sa musíme učiť žiť a láska, odvaha, zdravý rozum musí byť pri nás (v nás).

Vo vedomí toho, že sme dostali Ducha odvahy, sa potom do utrpení a príkorí vchádza oveľa ľahšie a najmä, keď vieme, že Boh raz dá odpočinutie. A keby sme na tomto svete aj nemali odpočinutie, tak nám ho raz dá, keď príde deň Kristov. Presne tak, ako mal nádej Pavol. Nežil v nádeji na prepustenie z väzenia, ale očakával nádej, že zdedí neporušiteľný veniec (4:8). Na to isté musíme myslieť aj my, že toto je pred nami, lebo už nie sme bez nádeje na tomto svete, ale máme živú nádej, pretože máme Veľpána, ktorý zahladil smrť a vyviedol život na svetlo, aby sme mali život, večný život (Kolosenským 3:1-4).

Kým však žijeme na tejto zemi, počítajme s tým, že budeme trpieť, ved' predsa vieme, prečo to tak je. Bezbožní ľudia nenávidia Krista a budú aj nás nenávidieť preto, že milujeme nášho Pána Ježiša a chceme zachovávať jeho slová. Len tým ukážeme, že ho skutočne milu-

jeme, keď si zoberieme do srdca Božie slovo, ktoré má moc premieňať nás.

Máme nášho Veľpána, ktorý zomrel: spravodlivý za nespravodlivých a hriešnych. Roznecujeme preto Boží dar, ktorý nám je daný a dbajme o palivo, aby v nás oheň viery stále horel.

Nepoľavme, ale majme za vzor zdravé slová, ktoré apoštol Pavol písal Timoteovi. To všetko zachovávajme a strážme Svätým Duchom, ktorý prebýva v nás. To je ten duch – duch moci, lásky a zdravého rozumu.

Modlime sa jedni za druhých, aby sme boli vytrvalí vo viere, aby sme sa hnali za vierou *raz ta danou svätým* (Júda 1:3) a za posvätením, lebo Boh nám nedal ducha bojzlivosti, ale moci. A keď aj trpíme bez príčiny, tak vieme, že náš Pán trpel rovnako – bez príčiny. Jeho zabili, aby nám vydobyl život. Ten život, ktorý vyviedol na svetlo. Ten život, ktorý je dosiahnuteľný každému veriacemu v jeho meno. Pretože vieme, že je len jedno, jediné meno pod nebom, v ktorom býva človek spasený. A to je meno Pána Ježiša Krista.

Vladimír Šuplata^{B)}

Poznámky redakcie

- A) Pozri aj článok *Kladenie rúk*, Solas číslo 35, leto 2017, str. 8-13. V plnom znení sa nachádza aj na adrese <http://casopis.solas.sk/vyucovanie/kladenie-ruk>
- B) Svedectvo autora článku o jeho obrátení sa k Bohu je uverejnené v časopise *Solas* číslo 27, leto 2015, str. 44-48 (*Kto prijal jeho svedectvo*) a v plnom znení sa nachádza aj na adrese <http://casopis.solas.sk/svedectva/kto-prijal-jeho-svedectvo>

Stvorený na Boží obraz

Nesenie Božieho obrazu – stvorenie a pád

A Boh riekol: Učiniťme človeka na svoj obraz a podľa svojej podoby...

1. Mojžišova 1:26

Boh sa v Biblii zjavuje ako nekonečná, večná bytosť, ktorá existuje sama osebe a ktorá je prvotnou príčinou všetkého existujúceho. Nikdy nebol okamih, kedy Boh neexistoval. Mojžiš to vedel a napísal: „Prv ako boli splodené vrchy a prv ako si rodiťsky sformoval zem a okruh sveta, od veku na vek si ty silný Boh!“ (Žalm 90:2). Inými slovami: Boh existoval večne ešte pred stvorením všetkého jestvujúceho. Je nad všetkým, čo bolo stvorené na nebi a na zemi a existuje nezávisle od svojho stvorenia.

Biblia jasne uvádza, že Božím rozhodnutím bol prvý človek stvorený *podľa Božieho obrazu a podľa jeho podoby* (1. Mojžišova 1:26-27). Na základe tejto skutočnosti môžeme porozumieť, že Adam s Evou boli na počiatku bez hriechu – boli svätí, a preto mohli mať (a mali) úzky vzťah s Bohom. Pretože boli stvorení podľa Božej podoby, mohli k Bohu pristupovať, mohli s ním mať obecenstvo a mohli odrážať jeho lásku, slávu a svätosť. Boli bezhriešni, boli svätí a žili v dôvernom a blízkom vzťahu s Bohom. Keď zhrešili, ich svätosť, dôverný vzťah a všetka ich blízkosť s Bohom, sa stratili. V tomto článku sústreďujeme pozornosť spomedzi všetkých živých tvorov iba na človeka. Pritom nejde o detailnú analýzu ľudskej bytosti a jej bytia, ale skôr o pohľad, ktorý ve-

die k pochopeniu podstaty človeka ako stvorenej bytosti, jednotlivých udalostí v jeho živote ako jednotlivca a v histórii ľudstva ako celku, a ich dôsledkov.

Význam slov obraz a podoba

Adam (človek) – dokonalé stvorenie

Keď sa v kresťanskej literatúre píše o Adamovi pred pádom, tak sa o ňom otvorene, alebo niekedy len v náznačkoch píše ako o dokonalej stvorenej bytosti. Tak je to aj v tomto článku. Prečo sme si Adamovou dokonalosťou takí istí? Vysvetlíme to v tejto časti.

Sme si tým istí preto, lebo nás na to upriamuje Písmo. Priamo k predstave Adamovej dokonalosti vedú najmä verše opisujúce Adama (človeka) v 1. Mojžišovej 1:26 – 2:25. A nepriamo na to poukazujú aj verše 3:7-24, ktoré opisujú, čo sa zmenilo po páde do hriechu, keď Boh vyslovil kľatbu nad Adamom a stvorenstvom. Tu je upriamený pohľad na Adama.

Oveľa väčšiu istotu o Adamovej dokonalosti poskytuje pohľad na toho, kto Adama stvoril – na Boha Stvoriteľa. O Božej podstate, jeho atribútoch^{A)}, vlastnostiach, sa vyjadruje Písmo v celom svojom rozsahu, od 1. Mojžišovej 1:1 až po Zjavenie 22:21. Všetky opisy Písma hovoria o Bohu ako o dokonalej a svätej bytosti zo všetkých stránok.

Pretože Boh je dokonalý, sme si istí, že aj jeho dielo, ktoré učinil, bolo dokonalé. Boh tvoril v zhode so sebou samým! Podstata tvorcu určuje podstatu veci, podstatu ním stvoreného diela. Pretože On je dokonalý, aj všetko čo stvoril, bolo dokonalé, lebo všetko stvoril v zhode so svojou dokonalosťou. Boh je vždy zhodný (konzistentný) sám so sebou. Charakteristické črty tvorstva sú v súlade s charakteristickými črtami Boha – preto všetko, čo stvoril, bolo dokonalé a veľmi dobré (1. Mojžišova 1:31). Boh je svätý a dokonalý a rovnako tak aj to, čo stvoril, bolo (na počiatku) sväté, dokonalé a neporušené.

Dokonalé bolo všetko neživé aj živé. Dokonalý bol vesmír, rastlinná a živočíšna ríša a dokonalý bol aj Adam (človek). Adam pred pádom ani nemohol byť iný, lebo dokonalý tvorca tvorí dokonalé dielo. Adam bol dokonalým výtvorom dokonalého Tvorcu a bol jeho obrazom a jeho podobou. Takto chápeme verše 26-27 z 1. kapitoly 1. knihy Mojžišovej^{B)}.

Adam (človek) pred pádom do hriechu

Aj keď Písmo priamo neuvádza príčinu stvorenia človeka, zjavuje, že jeho stvorenie bolo podľa vopred naplánovaného zámeru a účelu (1. Mojžišova 1:26). Do chvíle jeho stvorenia Boh prehlasoval všetko, čo stvoril, za *dobré* (1. Mojžišova 1:25). Usudzujeme, že stvorenie bez človeka bolo dobré, ale bolo neúplné, lebo až po jeho stvorení Boh prehlásil všetko za *veľmi dobré* (1:31).

Ohľadom stvorenia človeka Písmo učí, že Boh stvoril prvého človeka na svoj obraz a podľa svojej podoby z prachu zeme a vdýchnutím života (1:26, 2:7). Adam bol prvým človekom v celej

ľudskej histórii. „*A Boh riekol: Učiniťme človeka <Doslovne: Adama> na svoj obraz a podľa svojej podoby.*“ Slovo *Adam*, podľa pozn. prof. Roháčka k veršu 1:26, je jednak vlastné meno prvého stvoreného ľudského jedinca, ale je zároveň aj všeobecným označením/pomenovaním jednak pre *človeka* a jednak pre *ľudí* (meno Adam = človek i ľudia).

Vo veršoch 2:1-3 Písmo uvádza, že siedmeho dňa Boh odpočinul, lebo dokončil dielo stvorenia. Tým je vlastne vyjadrené, že v jednom človeku, jednom jedincovi bola stvorená celá ľudská rasa, celé ľudstvo. Nič sa nehovorí o akomkoľvek novom či pokračujúcom diele, akým by bolo napr. stvorenie nových či ďalších ľudských *bytostí*. [Pozri článok *Odpočinok* (1. – 3. časť), *Solas* číslo 46, jar 2020, str. 16-32.]

Boh týmto výnimočným spôsobom (z prachu zeme a vdýchnutím života) vložil život do prvého človeka a súčasne ho stvoril na svoj obraz a podobu. To, že iba človek je stvorený na Boží obraz, znamená, že existuje jedinečný vzťah medzi *Božím životom* a *životom ľudským* (1:26-27). Adam bol zavŕšením Božieho diela stvorenia.

Človek bol stvorený ako mužské a ženské pohlavie, ako muž a žena (1:26-27). Pritom muž (Adam) bol stvorený priamo z prachu zeme a dychom Boha sa stal živou bytosťou, doslovne „živou dušou“ (2:7). Žena je stvorená už iným spôsobom. Bola stvorená tak, že ju Boh utvoril, sformoval z časti tela už stvoreného, živého človeka (muža, Adama). Adam o žene vyhlásil: „*Toto už teraz je kosť z mojich kostí a telo z môjho tela; táto sa bude volať muženou, lebo táto je vzatá z muža*“ (2:23). To znamená, že muž a žena sú bytosti

rovnakého zloženia a rovnakej podstaty. Tiež si musíme uvedomiť, že aj žena bola stvorená priamo Bohom, aj keď iným postupom ako muž (Adam).

Boh stvoril človeka na svoj obraz a svoju podobu (1:26-27, 5:1, 9:6; 1. Korintským 11:7; Jakub 3:9). To, že človek má fyzické telo a pritom je obrazom Boha, neznamená, že sa tým hovorí, že aj Boh má telo. Znamená to len toľko, že človek bol stvorený ako úplná, kompletná a dokonalá bytosť a ako taký bol stvorený na Boží obraz a podľa Jeho podoby. Človek je obrazom Božích atribútov, odzrkadľuje ich, len on ich nesie, a preto len on bol určeným Božím zástupcom, ktorý má v tvorstve vládnuť, ako keby mu vládol sám Boh (1. Mojžišova 1:26).

Adam (človek) je telesným/materiálnym obrazom/podobou Boha – odzrkadľuje Boha v materiálnej podobe. Je to podobné, ako keď Písmo neskôr uvádza, že Ježiš Kristus z Nazareta, ktorý je druhý Adam (druhý človek, 1. Korintským 15:47), je *odbleskom jeho slávy (Boha) a obrazom jeho podstaty* (Židom 1:3) a v *ňom prebýva všetka plnosť božstva telesne* (Kolosenkým 2:9). V Adamovi neprebývala plnosť božstva telesne, ale prebýval v ňom Boží obraz a podoba – a to je analógia Adama a Krista. Táto analógia umožňuje porozumieť významu toho, čo oznamujú verše: „*A Boh riekol: Učiniťme človeka na svoj obraz a podľa svojej podoby, a nech vládnu... A Boh stvoril človeka na svoj obraz, na obraz Boží ho stvoril...*“ (1. Mojžišova 1:26-27).

Boh je duch – to Písmo hovorí priamo (Ján 4:24). Aj napriek tomu, že Boh nemá fyzické telo, ľudské telo je súčasťou Božieho obrazu, lebo človek

stvorený v tele vyjadruje (odráža) vo stvorenom materiálnom svete Božie atribúty. Ide o atribúty podstaty bytia Adama dané mu pri stvorení, a nie o telo ako fyzickú schránku. Ľudské telo samo osebe Božie atribúty nezjavuje, nevyjadruje, ale človek, ako *živá duša v tele*, áno. Človek stvorený ako živá duša v tele je stvorený pre spoločenstvo s Bohom, svojím Stvoriteľom. Boh prichádzal k Adamovi do stvoreného materiálneho sveta, do rajskej záhrady, do ktorej ho umiestnil (1. Mojžišova 2:8).

Adam bol nielen stvoreným živým tvorom, ale aj inteligentnou bytosťou vybavenou citmi a vôľou. Inteligencia a vôľa sú súčasťou toho, čo mu umožňovalo panovať nad svetom (1. Mojžišova 1:28, 2:19-20). Bol schopný mať priame a ničím nerušené spoločenstvo s Bohom. Toto bolo dôsledkom toho, že v Adamovi do pádu nebolo nijaké zlo. Môžeme povedať, že bol v stave *svätosti*, že bol *svätý*. Nebola to svätosť, akú má Boh – *svätosť* je jeden zo základných, večných atribútov Boha. Adamova svätosť bola stavom stvorenej nepoškvrnenej, nevinnnej bytosti. Božia svätosť hovorí o čistote jeho bytosti, bytia, podstaty. Svätosť, ako aj každý ďalší atribút (vlastnosť) Boha, nie je akoby iba jednou časťou jeho podstaty (akoby iba časťou celku), ale vyjadruje celé Božie bytie (a rovnako aj ostatné atribúty). Boh je svätý v celej svojej podstate, v celom svojom bytí.

Nech by sme sa na Adama pred pádom dívali akokoľvek, jedno je isté: z morálnej stránky bol bez hriechu. Jeho *svätosť* mu umožňovala tešiť sa z dokonalého spoločenstva s Bohom a môžeme povedať, že to bola jedna z Adamových najdôležitejších

vlastností, jeden z jeho najdôležitejších atribútov ako stvorenej bytosti.

K predchádzajúcemu môžeme pridať aj *spravodlivosť* ako základnú vlastnosť jeho stvorenej ľudskej podstaty. Boh je *spravodlivý* vo svojej podstate, v celom svojom bytí. *Svätosť* a *spravodlivosť* spolu úzko súvisia. Adam bol stvorený ako spravodlivý. Práve táto vlastnosť (*spravodlivosť*) spolu so *svätosťou* sa považuje za *podobnosť* človeka (pred pádom) s Bohom. Kým Božia svätosť upriamuje pozornosť na Boha samotného – hovorí, kto Boh je sám osebe, jeho (Božia) spravodlivosť, okrem vyjadrenia jeho podstaty, už poukazuje viac aj na jeho vzťah a konanie voči tomu, čo je mimo neho. Boh je spravodlivý sám osebe a koná spravodlivo. Spravodlivosť patrí k základným a najpotrebnejším vlastnostiam vládcov a správco. Súčasťou toho, že Adam bol stvorený na Boží obraz a jeho podobu je aj to, že mu bola zverená vláda nad zemským tvorstvom (1. Mojžišova 1:26, 28).

Stručne môžeme skutočnosť stvorenia človeka na Boží obraz a jeho podobu vyjadriť slovami: „Celý človek, jeho materiálna a nemateriálna zložka, je hmotným obrazom nehmotného Boha. Stvorenie na Boží obraz a jeho podobu odlišuje človeka od iných živých tvorov. Pred pádom bol človek živou, nesmrteľnou bytosťou, lebo smrť pred pádom nebola, všetko živé bolo nesmrteľné. Bol bytosťou dokonalou, morálnou (svätou a spravodlivou), inteligentnou, so schopnosťou sa slobodne rozhodovať.“

Prikázanie o strome poznania

Adamovi bol daný príkaz nejst' ovocie zo stromu poznania dobrého a zlého,

čím bol vedený k viere a poslušnosti Bohu (1. Mojžišova 2:16-17). Život vo viere a v poslušnosti bol hlavným princípom Adamovho vzťahu k Bohu v rajskej záhrade. Bol varovaný, že ak neposlúchne, určite zomrie. Túto hrozbu smrti mal a mohol Adam prijať len vierou na základe toho, že to povedal Boh, pretože Adam so smrťou ešte nemal žiadnu skúsenosť.

Boží príkaz dostal Adam ako morálnu skúšku a varovanie. Bol ním postavený pred vedomú voľbu, či bude veriť a poslúchne, alebo neuverí a neposlúchne vôľu svojho Stvoriteľa. Bolo to podobné, ako boli neskôr pod skúšku postavení aj Izraeliti. Podobná situácia ako s prikázaním daným Adamovi sa opakuje aj neskôr, a to v histórii izraelského národa, a to v súvislosti so zmluvnými prikázaniami danými skrze Mojžiša, o čom čítame v 1. Mojžišovej 19:3-6 a na iných miestach v Mojžišových knihách (pre stručnosť stačí pozrieť napr. prikázanie o sobote v 2. Mojžišovej 31:13-17). Adam mal slobodnú vôľu a myseľ schopnú zvažovať situáciu a možné dôsledky (1. Mojžišova 2:22-24). Kým Adam veril a poslúchal, jeho (potenciálny) večný život a vzťah s Bohom mu bol pretrvávajúcim požehnaním – Boh prichádzal k nemu do rajskej záhrady. Adam (človek) však neposlúchol a zomrel – a zomrel preto, lebo Boh povedal (riekol), že keď zje ovocie zo stromu poznania dobrého a zlého, zomrie. A tak sa aj stalo. Neskôr sa v jednej Mojžišovej knihe môžeme dočítať o analógii k tejto udalosti.

V 4. Mojžišovej v 21. kapitole čítame, že jedovaté hady štípali ľudí a mnoho ich zomrelo (verš 6). Hospodin prikázal

Mojžišovi urobiť medeného hada a riekol: „*A stane sa, že každý, kto je uštipnutý, keď ho uvidí, bude žiť.*“ (verš 8). Mojžiš poslúchol a urobil medeného hada. A každý uštipnutý, keď pozrel na medeného hada (čiže: uveril a poslúchol), bol uzdravený a žil (verš 9). Každý bol uzdravený a žil preto, lebo Boh povedal (riekol), že sa tak stane. *Boh povedal – a tak sa aj stalo – , a stalo sa tak, ako Boh povedal!* Boh jednoducho iba vyriekol (povedal) a nič viac nebolo treba urobiť pre tých, ktorí boli uštipnutí a pozreli na medeného hada.

Boh, keď vyriekne slovo ako oznámenie svojej vôle alebo ako prikázanie, očakáva poslušnosť na strane človeka. Neposlušnosť, resp. nerešpektovanie Božieho slova vždy poukazuje na neveriu, neverenie. Platí to aj naopak: poslušnosť pochádza z viery a poukazuje na vieru.

Hriech a smrť

Božím zámerom bolo, aby človek (a s ním aj všetko jeho potomstvo a tvorstvo) používal všetko dobré z rajskej záhrady, poslúchal jeho príkaz nejest ovocie zo stromu *poznania dobrého a zlého*, a vďaka tomu aby človek a jeho potomstvo žili naveky a nikdy nezomreli (2. Mojžišova 2:15-17; 3:22-24). To bol pôvodný Boží zámer. Adam (človek) však neposlúchol, zhrešil.

Hriech

Hriech je akékoľvek neposlúchnutie alebo porušenie Božieho zákona (prikázania), či nepodriadenie sa Božej vôli. Pritom nie je dôležité, či ide o vedomé alebo nevedomé prestúpenie. Najcharakteristickejšie pre hriech je, že smeru-

je vždy proti Bohu (Žalm 51:6; 1. Jánov 3:4; Rímskym 8:7). Vo svojej podstate je každý hriech vždy vzbudou proti Bohu a porušením Bohom stanovených noriem. Božou reakciou na hriech je hnev (Ján 3:36) a zlorečenie (1. Mojžišova 3:14-17, 4:11, 9:25, 5. Mojžišova 11:26-28, 27:15-26, 28:16-20, Žalmy 119:21, Príslovia 3:33, Jeremiáš 11:3, Galatským 3:10;).

Hriech je mocnosť, ktorá nás zotročuje a kazí (Rímskym 3:9, 6:12, 7:14; Galatským 3:22). Hriech je zakorenenný v žiadostiach (Jakub 1:14, 4:1-2; 1. Petrov 2:11), ktoré sídlia v našom tele (Rímskym 7:23). Do života ľudstva vstúpil neposlušnosťou prvého človeka (Adama), zasahuje všetkých ľudí a prináša smrť. Všetci sú pred Bohom vinní, pretože *všetci zhrešili* (Rímskym 5:12) a sú pod panstvom smrti (5:12, 14).

Adamova neposlušnosť a smrť

Smrť je trest (mzda) za hriech (Rímskym 6:23). Smrť do sveta vstúpila ako dôsledok hriechu (Rímskym 5:12). Smrť vždy znamená určité oddelenie či odlúčenie. Ako píšeme vyššie, je dôsledkom kľatby za hriech Adama. Vina za Adamov hriech sa prenáša aj na všetkých jeho potomkov (Rímskym 5:12). Všetci ľudia sa od Adamovho pádu ocitli pod vládou hriechu, stali sa vinnými pred Bohom. Boli podrobení pod smrť (Rímskym 3:23, 5:12, 14; 1. Mojžišova 2:17, 3:19).

Adam neposlúchol Boží príkaz. To bola príčina a jej konečný dôsledok je ten, že do jeho života vstúpil hriech, zmocnil sa celej jeho bytosti a ten (hriech) teraz kraluje nad človekom v smrti (Rímskym 5:21). Hriech sa do-

týka každej stránky ľudskej existencie. Láka zvonku ako nepriateľ a zvádza zvnútra ako súčasť padlej, hriešnej (adamovskej) prirodzenosti.

Hriech viedol tiež k strate, resp. porušeniu integrity človeka ako celistvej, kompaktnej bytosti. Zasiahol každú jeho zložku (stránku). Stalo sa to, pred čím bol Adam (človek) varovaný – zomrel.

Hriechom Adama nastala smrť a dôsledkom toho: človek (Adam a všetci jeho potomkovia) sa stal mŕtvym vo svojich hriechoch a previneniach, a tým žiaden fyzicky splodený človek nemá podiel na Božom živote, na živote s Bohom (Rímskym 3:10-18, 5:14); prirodzenosť (podstata) človeka sa stala hriešnou, všetci jeho potomkovia sa rodia ako hriešnici (Rímskym 5:8); človek stratil spoločenstvo s Bohom; čaká ho *fyzická smrť* (prvá smrť, pri ktorej nastáva oddelenie tela od ducha a duše, Lukáš 16:19-31); a tých, ktorí neuveria evanjeliu, čaká *druhá smrť* (Zjavenie 20:6, 14, 21:8).

Boh varoval Adama pred neposlušnosťou. Varoval ho tým, že jeho neposlúchnutie zmení podstatu, spôsob, existenciu jeho bytia, jeho života. Pádom sa stal smrteľným a nehladá Boha. Jeho podobnosť s Bohom v spravodlivosti a vo svätosti sa úplne stratila a ako to čítame už hneď v ďalších kapitolách 1. Mojžišovej (napr. v 6:5), v tomto sa stal človek prevráteným, celkom a vo všetkom zlým a v podobnosti Bohu svojou podstatou úplne opačným. Človek zomrel v rôznom zmysle tohto slova (predchádzajúci odsek).

Adam (človek) po páde do hriechu

Keď do ľudskeho pokolenia vstúpil hriech, keď človek (Adam) zhrešil, stra-

til podobnosť s Bohom (svätosť a spravodlivosť), ale Boží obraz, ku ktorému bol človek pôvodne stvorený, sa úplne z ľudskej rasy nestratil. V prípade, že by ho bol človek stratil, už by sme napr. neboli živými a mysliacimi bytosťami. Môžeme povedať, že pôvodný obraz bol pokazený, zdeformovaný a pod., ale nebol úplne vymazaný, odstránený či stratený.

To, že prvý človek (Adam) bol stvorený na Boží obraz a tento obraz sa úplne nestratil, sa v Písme aj po páde človeka do hriechu stále prízvukuje a je dôvodom napr. na zavedenie trestu smrti za vraždu človeka (1. Mojžišova 9:6). Je dôvodom pre autoritu muža (1. Korinským 11:7-10). Z toho istého dôvodu, že človek je aj po páde Božím obrazom, nemáme zlorečiť svojim blízkym (Jakub 3:9-10).

Pôvodný obraz a podoba budú u tých, ktorí uveria v evanjelium, obnovené skrze *ospravedlnenie, znovuzrodenie, posvätenie a nové oslávené telo*. Títo budú ako *nový človek* stvorení v *Kristovi*, obnovení ku *Kristovmu obrazu* (Rímskym 8:29; 2. Korinským 3:18; Efezským 4:13, 15). Budú „novým človekom stvoreným podľa Boha v *spravodlivosti a svätosti pravdy*“ (Efezským 4:24).

Prenos Božieho obrazu po Adamovom páde

„Adam žil sto tridsať rokov a splodil syna na svoju podobu a podľa svojho obrazu a nazval jeho meno Set.“ (1. Mojžišova 5:3) Adam splodil aj ďalších synov a dcéry (verš 4). Všetci Adamovi potomkovia a celá ľudská rasa po Adamovi, tak ako jeho syn Set, sú už *splodení* na Adamov obraz a jeho podobu, a nesú

už jeho, Adamov obraz a podobu. Hoci Adam bol *stvorený* priamo na Boží obraz a jeho podobu – a Písmo to v kontexte splodenia Seta znova pripomína a prízvukuje (verš 5:1), jeho deti (a ďalšie potomstvo) sú už *splodení* na Adamov obraz a jeho podobu – a toto je určujúci fenomén ľudskej rasy po Adamovom páde. Ako Adam aj po páde stále niesol v sebe Boží obraz, v takej istej miere ho nesú v sebe aj všetci jeho potomkovia (pozri napr. 1. Korintským 11:7). Aj keď sa Boží obraz úplne z ľudských bytostí nevytratil, všetci ľudia sú už splodení na Adamov obraz a jeho podobu. Adam bol *stvorený* (na Boží obraz a jeho podobu) a my všetci ostatní Adamovi potomkovia sme *splodení* (na Adamov obraz a jeho podobu, 1. Mojžišova 5:3; 1. Korintským 15:48-49). Takto je ľudská bytosť po Adamovi *plodením a dedením* reprodukovaná.

Problém Adama (človeka, ľudí) po páde do hriechu

To hlavné, principiálne, čo sa pádom Adama do hriechu stalo, môžeme jednoducho a stručne opísať a vyjadriť tak, že Adam a s ním každý jeho potomok, *stratil svätosť*. Boh je *Svätý!* Písmo prívlastok *Svätý* neodlučiteľne spája s Bohom, ktorého na svojich stránkach zjavuje. Boh je svätý sám osebe, je svätý celým svojím bytím – a iba On sám jediný je svätý (Zjavenie 15:4, 4:8; 2. Mojžišova 15:11; Izaiáš 6:3; Žalm 30:5).

Boh je svätý a človek sa stal nesväťou – a môžeme povedať, že toto je ten hlavný a najväčší problém ľudstva. Pred Bohom je každý človek, ako Adamov potomok, *nesvätý!* Toto, *strata svätosti (nesvätosť)*, je najväčší a najzávažnej-

ší dôsledok Adamovej neposlušnosti, jeho pádu do hriechu. Bol jeho a je aj náš najväčší a hlavný problém. Jedna jediná príčina (Adamova neposlušnosť) bola postačujúca pre všetky problémy človeka. Prečo tak súdime?

Súdime tak po prvé preto, lebo Adamova neposlušnosť zasiahla (zničila, zmarila) jeho *svätosť*, ktorá pred pádom bola podstatou *celej jeho bytosti, celej jeho existencie*. Strata svätosti bola očividnou príčinou straty spoločenstva s Bohom, lebo nič nesväte sa nemôže nachádzať v Božej prítomnosti (blízosti, Izaiáš 6:5). Adam a s ním celé ľudstvo, bol vyhnaný z rajskej záhrady – zo spoločenstva s Bohom. Keď Adam (človek) neposlúchol, zasiahlo to jeho svätosť, stal sa *nesväťou* (stratil svätosť) a súčasne to zasiahlo aj všetky ostatné atribúty jeho bytia (napr. *spravodlivosť* – „ako je napísané: *niet spravodlivého ani jedného*“ – Rímskym 3:10 atď.). Celé ľudstvo, každý jeden človek, je charakterizovaný a opísaný cez dôsledok (dôsledky) Adamovej neposlušnosti: *sme nesväťou*. Boh vyzýval izraelský ľud k svätosti a jeho výzva: *Bud'te svätí, lebo ja som svätý!* (1. Petrov 1:15-16, pozri aj 3. Mojžišovu 11:44-45, 19:2, 20:26) stále platí.

Usudzujeme tak po druhé aj na základe ďalších textov Písma. V Evanjeliu podľa Jána v 17. kapitole sa Pán Ježiš modlí k Otcovi, aby Otec posvätil učeníkov: „*A ja za nich posväčujem sám seba, aby aj oni boli posvätení v pravde*“ (verš 19) a všetkých, ktorí skrze nich uveria v evanjelium, lebo hovorí: „*Ale neprosím len za týchto, ale aj za tých, ktorí majú skrze ich slovo uveriť vo mňa, aby boli všetci jedno, ako si ty, Otče, vo*

mne a ja v tebe, aby aj oni boli v nás jedno, aby svet uveril, že si ma ty poslal.“ (verše 20-21; pozri aj Židom 10:19-20) Neskôr sú už v listoch apoštolov tí, ktorí uverili evanjeliu Ježiša Krista, menovaní a oslovovaní ako *svätí, svätí* Boží, *svätí* bratia (napr. Rímskym 8:27; 1. Korintským 1:2; 2. Korintským 1:1; Efezským 1:1). Toto ich pomenovanie poukazuje na zmenu podstaty ich bytia, na prinavrátenie ku svätosti, ktoré u nich urobil Boh. Predtým *hriešnik, nespravodlivý, nesvätý*, a teraz *svätý Boží*.

V Božej záchrane človeka (v spasení), ide aj o obnovu Božieho obrazu v ňom. Aby sa tento obraz v človeku obnovil, Božia záchrana musí vyriešiť podstatné otázky padlého človeka, ktorými sú: nespravodlivosť a nesevätosť (porušenosť). Konkrétne ide o otázky viny a hriešnej prirodzenosti človeka. Vinu Boh rieši v ospravedlnení. Hriešnu prirodzenosť rieši v znovuzrození a oslávení. Človek po znovuzrození potom už môže žiť a aj žije život v posvätení.

Obnovenie Božieho obrazu

Adam bol stvorený na Boží obraz a takým mal byť aj každý človek ako jeho potomok. Pád do hriechu tento obraz zničil a pokazil, ale ho neodstránil úplne. Aj po páde Adama do hriechu platí, že človek je v určitej miere Božím obrazom. Človek je Božím obrazom do takej miery, v akej miere zostal Adam obrazom Božím po páde (1. Mojžišova 5:1-3, hlavne verš 3; 1. Korintským 15:49).

Prvý Adam je zároveň aj obrazom (predobrazom) druhého a posledného Adama, Božieho syna, Ježiša Krista: „...ako Adam, ktorý je obrazom toho budúceho“ (Rímskym 5:14). Zároveň

platí, že Boží syn je Božím obrazom (2. Korintským 4:4; Kolosenským 1:15; Židom 1:3), pretože dokonale vyjadruje neviditeľného Boha v telesnom, v materiálnom svete (Kolosenským 2:9).

Nesenie Božieho obrazu stvoreným (zemským) človekom, ktoré sa pokazilo pádom do hriechu, je potrebné napraviť. Boh to dosahuje *novým stvorením* v Kristovi (2. Korintským 5:17). Postupuje tak, že *starého človeka* nechá zomrieť (Rímskym 6. kapitola) a splodí/zrodí *nového* podľa Božieho obrazu. Boh nenapráva hriechom pokazené veci, ale ich nechá zomrieť (starého, hriechom pokazeného človeka) a stvorí nového človeka na svoj obraz (poukazuje na to napr. verš: „*a obliekli si nového človeka, stvoreného podľa Boha v spravodlivosti a svätosti pravdy*“ – Efezským 4:24; a aj iné, napr.: 1. Petrov 1:23). Boží vtelený Syn, Ježiš Kristus, je tým, kto je nepomerne lepším obrazom Boha než bol prvý Adam: „*lebo v ňom prebýva všetka plnosť božstva telesne*“ (Kolosenským 2:9), „...*slávy Kristovej, ktorý je obrazom Boha*“ (2. Korintským 4:4), „*ktorý je obrazom neviditeľného Boha, prvorodený všetkého stvorenstva*“ (Kolosenským 1:15), „*ktorý súc odbleskom jeho slávy a obrazom jeho podstaty...*“ (Židom 1:3). Božie deti po svojom oslávení ponosú obraz svojho Pána, druhého (posledného) Adama, a takto sa Boží obraz zjaví neporušený aj v/na nich. Ba čo viac, už v období medzi našim znovuzrozením a vykúpením tela o nás platí, že sa premieňame od slávy v slávu na Pánov obraz: „*No, my všetci odostretou tvárou vzhliadajúc sa v sláve Pánovej stá v zrkadle meníme sa na ten istý obraz, od slávy v slávu, ako od Ducha Pánovho.*“ (2. Korintským 3:18).

Záver

Všetci ľudia nesú obraz prvého Adama – zemskeho človeka. Po oslávení tela poneseš spasení ľudia obraz posledného (druhého) Adama – Pána z neba, Ježiša Krista (1. Korintským 15:47-49). Nese-

nie Božieho obrazu stvoreným človekom sa pokazilo Adamovým pádom do hriechu, ale bude napravené a obnovené skrze Krista ako druhého Adama pri zavŕšení spasenia vo večnosti.

*Prvý človek zo zeme zemský, z hlíny, druhý človek – Pán z neba.
Aký bol ten zemský, takí aj všetci zemskí, a aký ten nebeský, takí aj všetci nebeskí.
Ako sme niesli obraz zemskeho, tak ponesieme aj obraz nebeskeho.*

1. Korintským 15:47-49

Drahoslav Vajda

Poznámky (A-B)

A) *atribút* - u m /lat./ podstatný, základný znak; základná vlastnosť. (Samo Šeliga a kol., *Veľký slovník cudzích slov*, 2003, ISNB 80-89123-02-3.)

B) Píšeme, že stvorené Božie dielo bolo dokonalé, lebo Boh tvoril podľa svojej dokonalosti. To, že tvorca vždy tvorí podľa seba (v zhode sám so sebou), môžeme vidieť tiež v ľudskej sfére, u ľudských tvorcoch i dnes. Aj ľudský tvorca (sochár, maliar, hudobný skladateľ, spisovateľ, architekt a iný) tvorí dielo podľa toho, akým je sám vo svojom vnútri. Dielo ľudského tvorca rovnako vyjadruje jeho samého. Preto, keď napríklad počujeme nejakú hudobnú skladbu alebo hoci len jej časť, podľa jej charakteru vieme povedať, kto je jej autorom.

Je možné takéto prirovnanie? Áno je! Je to možné preto, lebo v istej miere stále, aj ako potomkovia Adama, nesieme v sebe Boží obraz a jeho podobu. A je to možné aj preto, lebo nás tak vyučuje Pán, keď hovorí o ľudskom srdci padlého stvorenia (Marek 7:20-22). A tiež to priamo hovorí Písmo vo verši: „*Všetko je čisté čistým, ale poškvrneným a neverným nie je nič čisté...*“ (Títovi 1:15). Preto stále platí, že cieľ a činnosť každej bytosti je totožný s jej vnútornou dokonalosťou (s jej vnútornou podstatou, charakterom).

Pozvanie obťažovaných

Všetko mi je vydané od môjho Otca, a nikto nezná Syna, iba Otec, ani Otca nezná nikto, iba Syn, a ten, komu by Syn chcel zjaviť. Pod'ťe ku mne všetci, ktorí pracujete a ste obťažaní, a ja vám dám odpočinutie. Vezmite moje jarmo na seba a učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom, a nájdete odpočinutie svojim dušiam; lebo moje jarmo je užitočné a moje bremeno ľahké.

Matúš 11:27-30

Nikdy nemôžeme spoznať Boha osobne, kým sa nám Pán Ježiš sám nezjaví. Na

tomto mieste Pán opäť vraví: „*Otca nezná nikto, iba Syn, a ten, komu by Syn chcel*

zjavit: "Mohlo by nás to viesť k myšlienke, že nemôžeme urobiť nič, iba zostať pasívnymi a čakať a dúfať, že nám Pán zjaví Otca. Ale nie je to tak! Hneď v nasledujúcom verši Ježiš predkladá pozvanie, jedno z najkrajších pozvaní celého Písma. Podstata pozvania je vyjadrená v týchto jednoduchých slovách: „*Pod'te ku mne a ja vám dám odpočinutie.*” Komu sú však určené tieto Ježišove slová? Sú pre ustátených a obťažovaných. „*Pod'te ku mne všetci, ktorí pracujete a ste obťažaní, a ja vám dám odpočinutie.*”

Bolo by jednoduché vyložiť význam týchto slov tak, že hovoria o ľuďoch sužovaných tlakmi tohto sveta. To veľmi dobre poznáme zo stresujúcej a rýchlo sa rozvíjajúcej spoločnosti, v ktorej dnes žijeme. Ľahko sa dokážeme vyčerpať a zavalit' pracovnými, rodinnými, finančnými problémami či starosťami s bývaním atď. Ale ja neverím, že Ježiš mal na mysli toto. Kto sú to teda ustátení a obťažaní? Všimnite si, že na konci 29. verša Ježiš ponúka tým, ktorí k nemu prídu, odpočinutie pre ich duše. Nie je to telesná ani duševná únava a tlak, o ktorej hovorí Ježiš, ale duchovná, týkajúca sa duše.

Teraz sa musíme spýtať samých seba, čo spôsobuje duchovnú únavu a obťaženie. Myslím si, že existujú dve rovnako platné a navzájom súvisiace odpovede na túto otázku.

Prvý druh bremena, ktorý zťažuje mužov a ženy, je bremeno zákona. Čo tým myslím? Čo je to bremeno zákona? Konkrétne mám na mysli Boží zákon. Boží zákon sa nachádza v Biblii a obsahuje všetko, čo Pán požaduje od mužov a žien. Tu vidíme veľkého a svätého Boha vesmíru, ktorý oznamuje svojmu

tvorstvu spôsob, akým musí žiť, aby mal z neho potešenie. Nazdávam sa, že poznáme desať prikázaní, ale Boh dal aj mnohé ďalšie podrobné pokyny, nachádzajúce sa v Biblii, o tom, aké sú jeho požiadavky na naše správanie voči nemu a voči druhým na tomto svete. Každé jedno prikázanie je dokale spravodlivé a Boh vyžaduje absolútnu poslušnosť. Prečo je ale zákon Boží bremenom pre človeka? Je to tak preto, lebo nikto z nás ho nedokáže dodržiavať. Akokoľvek sa snažíme žiť podľa predstáv nášho Stvoriteľa, všetci zlyhávame. Je to preto, lebo máme hriešne srdcia, hriešnu prirodzenosť, pre ktoré sme neschopní robiť to, čo od nás Boh vyžaduje.

Aby toho nebolo málo, sú ľudia, ktorí pridávajú ďalšie predpisy k učeniu Biblie. Náboženský vodcovia za čias Ježiša, farizeji, to presne tak urobili s dodatočnými nariadeniami, ktoré nemajú biblický základ. Počúvajte, ako ich Ježiš kritizoval v Matúšovom evanjeliu v kapitole 23: „*Zväzujú ťažké bremená, ktoré nemožno unieť, a kladú ich ľuďom na plecía.*” Aj dnes sa stále vyskytuje sklon pridávať ľudské tradície a nariadenia k Písmu, a tak bremeno urobiť ešte ťažším.

V akej situácii sa teda nachádzame? Boh dal zákony, ktoré nikto z nás nedokáže dodržiavať a ktoré sú pre nás ťažkým bremenom. Potom tu máme ľudí, ktorí robia bremeno ešte ťažším, keď pridávajú ľudské nariadenia k Božím svätým zákonom. Mohli by sme si položiť otázku, prečo nám Boh život tak sťažil tým, že nám dal zákony, ktoré nedokážeme dodržiavať. Nuž, Božie zákony musia odrážať Boží spravodlivý a svätý charakter. Boh jednoducho nemôže znížiť svoje normy a zmierniť

svoje požiadavky; je dokonalý, a preto norma, ktorú vyžaduje, je dokonalosť.

Je Boh na vine, keď hrešíme? Mali by sme Boha viniť, keď znova a znova nedokážeme naplniť, čo od nás požaduje? Nie, za svoj hriech a previnenie voči Bohu nemôžeme viniť nikoho, iba samých seba.

Znamená to teda, že jediným cieľom Božieho zákona je rozdrviť a odsúdiť nás? Nie, zákony a prikázania majú obrovský a pozitívny účel. Ich účelom je ukázať nám hĺbku nášho hriechu, aby sme sa vzdali snahy vybudovať vlastnú spravodlivosť svojimi skutkami a hľadali milosrdenstvo. A toto je v skutočnosti druhý význam, v akom môže byť človek obťažovaný a unavený. Už sme videli, že je namáhavé a ubíjajúce pokúšať sa páčiť Bohu tým, že sa budeme riadiť všetkými spravodlivými požiadavkami Božieho zákona. Ale potom, keď si uvedomíme, aký svätý a spravodlivý je Boh a ako sme my hriešni, náš hriech a pocit viny sa pre nás stávajú obrovským skľučujúcim bremenom. Otázky, ktoré si v takej chvíli kladieme, sú: ako nájdem milosť a odpustenie? Ako sa môžem zbaviť bremena hriechu a viny? Ako môžem nájsť odpočinok pre unavenú dušu? Nuž, tu je úžasná odpoveď, ktorú nám poskytuje text. Ježiš hovorí: „*Podťe ku mne všetci, ktorí pracujete a ste obťažaní, a ja vám dám odpočinutie.*”

Čo to znamená ísť ku Kristovi? Znamená to jednoducho veriť v neho, mať k nemu dôveru, pretože je Spasiteľom hriešnikov. Boží zákon nikdy nebol určený na to, aby bol prostriedkom spásy. To je veľmi jasne vyjadrené apoštolom Pavlom v jeho Liste Galatským v druhej kapitole. Napísal toto: „*Ale vediac, že sa človek neospravedľuje zo skutkov zá-*

kona, ale skrze vieru Ježiša Krista, aj my sme uverili v Krista Ježiša, aby sme boli ospravedlnení z viery Kristovej a nie zo skutkov zákona, pretože zo skutkov zákona nebude ospravedlnené niktoré telo.” Všímnite si znovu tie záporné slová, milí priatelia: „... *neospravedľuje zo skutkov zákona... nie zo skutkov zákona... sa človek neospravedľuje zo skutkov zákona.*“

V zásade existujú dva spôsoby, ako dosiahnuť ospravedlnenie a záchranu; jeden spôsob je cesta človeka a druhý je cesta Božia. Cesta človeka je cesta cez ľudské úsilie, ktoré, ako sme videli, zlyháva, pretože človek nikdy nedokáže dosiahnuť Božie dokonalé normy. Potom existuje Božia cesta, ktorá vedie skrze vieru v Ježiša Krista. Tragédiou je, že človek vo svojej pýche bude radšej robiť čokoľvek namiesto toho, aby priznal, že nemôže urobiť nič, čo by prispelo k jeho spáse. Radšej sa bude pokúšať zdolať 100 hôr, než aby priznal, že je bezmocný, stratený hriešnik, ktorý je úplne závislý od Božieho milosrdenstva. Chceš sa zapáčiť Bohu tým, že budeš žiť dobrý život, budeš zachovávať prikázania a možno aj nasledovať učenie svojej cirkvi? Je to beznádejná námaha, pretože nikdy nedokážeš odstrániť svoj hriech a uspokojiť Boha. Ale Ježiš Kristus urobil to, čo by sme ty a ja nikdy nedokázali urobiť. On dokonale naplnil Boží svätý zákon a zomrel ako zástupca za všetkých, ktorí mu dôverujú.

Hľadáš milosť, priateľ môj? Niet iného zmilovania okrem toho v Kristu, ktorý zomrel za hriešnikov na Kalvárii. Dôveruj mu a oslobodí ťa z otroctva hriechu a spoznáš jeho nádherný odpočinok od všetkej svojej únavy.

Michael Steedman

Znovuzrodenie

*A Ježiš odpovedal a riekol mu: Amen, amen ti hovorím.
Ak sa niekto nenarodí znova, nemôže vidieť kráľovstvo Božie.*
Ján 3:3

Prvý človek bol stvorený na Boží obraz a podľa Božej podoby (1. Mojžišova 1:26-27). Na základe tejto skutočnosti môžeme rozumieť, že Adam s Evou boli svätí a mali úzky vzťah s Bohom. Život vo viere a poslušnosti bol hlavný princíp ich vzťahu s Bohom v rajskej záhrade pred pádom. Pretože boli stворení podľa Božej podoby, mohli k Bohu pristupovať, mohli s ním mať obecenstvo a mohli odrážať jeho lásku, slávu a svätosť. Žili v dôvernom a blízkom vzťahu s Bohom – Boh k nim prichádzal do rajskej záhrady, do ktorej ich umiestnil (2:8, 15).

Boh ustanovil človeka za vládcu nad celým stvorením (1:26, 28, 2:15). K tomu, aby naplnil túto úlohu, bol vybavený a zaopatrený všetkým potrebným (1:29-30). Adamovi však dal aj jedno prikázanie: „Z ktoréhokolvek stromu rajskeho budeš slobodne jesť, ale zo stromu vedenia dobrého a zlého nebudeš jesť, lebo toho dňa, ktorého by si jedol z neho, istotne zomrieš“ (2:16-17). Adam bol tým varovaný, že ak neposlúchne, určite zomrie. Adam neposlúchol a stalo sa tak, ako povedal Boh – zomrel. Táto smrť má tri stránky: *duchovnú, fyzickú a večnú*. *Duchovná smrť* znamená, že prirodzenosť Adama (človeka) sa okamžite po páde stala hriešnou a človek stratil spoločenstvo s Bohom (Efezským 2:1; Kolosenským 2:13). *Fyzická smrť* znamená, že človek sa stal smrteľným,

a preto raz musí fyzicky zomrieť (Židom 9:27). *Večná smrť* (druhá smrť) znamená, že po fyzickej smrti a večnom súde človeka čaká večné odlúčenie od Boha (zatratenie) v ohnivom jazere (Zjavenie 20:14-15).¹⁾

Písmo *akt neposlušnosti prvého človeka* označuje pojmom *hriech* a človek sa preň pred Bohom stal *hriešnikom*. Boh daným prikázáním (2:16-17) varoval Adama pred neposlušnosťou. Varoval ho, že jeho neposlúchnutie zmení podstatu, spôsob, existenciu jeho bytia, jeho života.²⁾ Neposlúchnutím sa stal smrteľným, porušeným a vzbúrencom voči Bohu. Jeho podobnosť s Bohom v *svätosti a spravodlivosti* sa úplne stratila,²⁾ ako to čítame už hneď v ďalších kapitolách 1. knihy Mojžišovej (napr. v 6:5). V týchto vlastnostiach sa človek stal prevráteným, celkom a vo všetkom zlým a čo sa týka podobnosti Bohu svojou podstatou úplne opačným. Človek zomrel po všetkých stránkach svojho bytia a dostal sa pod Božiu kľatbu. Jeho podstata (prirodzenosť) sa stala hriešnou, telesnou. Všetci Adamovi potomkovia sa už rodia s adamovskou hriešnou prirodzenosťou (5:3-4) ako telesní ľudia – v Božom pohľade človek po páde je (už iba) telo (1. Mojžišova 6:3). Všetci Adamovi potomkovia sú *hriešnici* svojou prirodzenosťou, a preto páchajú hriešne skutky, *hriechy* – *hrešia*.

A ako takí sú vylúčení zo spoločenstva s Bohom. Pád Adam do hriechu sa zmenila prirodzenosť človeka z pôvodnej neporušenej a bezhriešnej na porušenú a hriešnu.

Boh však vo svojej milosti nezanevrel na svoje stvorenstvo. Ako čítame na stránkach Písma, jeho cieľ *mať ľud, ktorému bude Bohom a ktorý bude jeho ľuďom, uprostred ktorého bude prebývať*, zostáva aj naďalej a zmienky o ňom sa tiahnu celým Písmom. K jeho naplneniu v plnosti však dôjde až na novej zemi a v novom Jeruzaleme (Zjavenie 21:1-3). Tento cieľ, mať svoj *svätý ľud*, Boh dosahuje cestou *ospravedlnenia, znovuzrodenia a oslávenia* (Rímskym 5:2, 8:30). Tento článok je venovaný téme *znovuzrodenie*.

Znovuzrodenie

Význam slova a príbuzné výrazy

Znovuzrodenie doslova znamená: *byť znova narodený*. Keď Písmo hovorí o *znova narodení* (*novom narodení, znovuzrodení*), myslí tým *duchovné znovuzrodenie* (*nové duchovné narodenie*). Ide v ňom o *znova narodenie* človeka jednotlivca, ktorého prirodzenosť je byť *duchovne mŕtvy* (vo svojich hriechoch a previneniach Efezským 2:1; Kolosenským 2:13), na človeka s prirodzenosťou byť *duchovne živý*. *Znova narodený človek (jednotlivec)* je *živý Bohu – zrodený do opätovného života s Bohom*, do opätovného živého vzťahu s Bohom, ktoré (vzťah a život) zanikli duchovnou smrťou Adama, a tým následne zanikli aj u všetkých jeho potomkov. *Znova narodenie* je trvalý návrat jednotlivca do jestvovania v spoločenstve so svätým Bohom – je to návrat z duchovnej smrti do duchovného

života. V znovuzrození sa razom mení prirodzenosť človeka z *telesného človeka* na *duchovného človeka*,³⁾ z duchovne mŕtveho na živého – razom dostáva nového ducha a Božieho Ducha.

Verše so slovom *znovuzrodenie* alebo s jeho ekvivalentnými výrazmi ako *spodenie, opätovné spodenie, oživenie* môžeme rozdeliť do piatich skupín a v Novom zákone (v preklade prof. Roháčka) sa vyskytujú na nasledovných miestach:

1. O *znova narodení, znovuzrození* sa píše v Matúšovi 19:28 (*znovuzrodenie*); v Jánovi 3:3, 5!, 6 a 7 (*narodiť sa znova*); v 1. liste Jánovom 2:29, 3:9, 4:7, 5:1, 4, 18 (*narodiť sa z neho – z Boha*).
2. O *spodení, znova spodení* sa píše v Jánovi 1:13 (*z Boha spodení*); v Titovi 3:5 (*opätovné spodenie* – verš sa týka spasenia, nielen znovuzrodenia); v Jakubovi 1:18 (*Otec/Boh nás splodil*); 1: Petrov 1:3, 23 (*znova splodil*).
3. O *oživení, obživení* – v zmysle *opäť priviesť k životu s Bohom* sa píše v Efezským 2:5 (oživil nás s Kristom); Kolosenským 2:13 [dôležitý verš: „*I vás, ktorí ste boli mŕtvi v hriechoch... spolu oživil s ním* (s Kristom)“] a v 1. Timoteovi 6:13 sa uvádza, že je to Boh (jedine Boh), ktorý jediný má schopnosť oživiť všetko, čo má byť oživené.
4. O *vstaní s Kristom z mŕtvych* (Kolosenským 3:1).
5. O *novom stvorení človeka* (2. Korintským 5:17; Galatským 6:15).

Všetky uvedené predchádzajúce výrazy opisujú jednu a tú istú skutočnosť duchovného znova narodenia predtým duchovne mŕtveho človeka, ale

z rôznych uhlov pohľadu. Ich spoločná charakteristika je, že opisujú vznik/zrodenie niečoho nového, čo predtým nebolo alebo nežilo; vznik/zrodenie nového človeka.

Výrazy prvej skupiny (*znovuzrodenie, narodiť sa znova, narodiť sa z Boha*) vyjadrujú skutočnosť *aktu* duchovného *znova narodenia* predtým duchovne mŕtveho človeka.

Výrazy druhej skupiny (*splodit', znova splodit'*) poukazujú na *pôvodcu* aktu znovuzrodenia.

Výrazy tretej, štvrtej a piatej skupiny poukazujú na *spôsob, cestu, prostriedok/-y* nového narodenia; na *spôsob* a cestu prechodu zo stavu *duchovne mŕtvy* do stavu *duchovne živý*.

V biblickom zjavení celé duchovné *znovuzrodenie* človeka, ako píšeme aj vyššie, je kompletne Božie dielo a ide v ňom o *splozenie* a o *zrodenie* predtým duchovne mŕtveho jednotlivca k novému životu. Všetko sa udialo v Ježišovi Kristovi a prostredníctvom neho.

Predchádzajúce výrazy (*znova narodenie, splozenie*) sa v Písme používajú tiež v obraznom význame. Vzťah učiteľa (majstra) a jeho učeníka je často obrazne opísaný ako vzťah otca a syna. Ako otec plodí syna, tak v obraznom zmysle učiteľ „plodí“ žiaka, majster učeníka. V tomto zmysle Pavol hovorí, že v Ježišovi Kristovi splodil veriacich skrze kázanie evanjelia, stal sa ich otcom (1. Korintským 4:15; Filemonovi 10, porovnaj s Galatským 4:19 a 1. Tesalonickým 2:11-12).

Nutnosť a potreba znovuzrodenia

Varovanie z 1. Mojžišovej sa pre neposlušnosť prvých ľudí (Adama a Evy)

stalo skutočnosťou. Človek, pôvodne stvorený ako *bezhriešny a neporušený a prebývajúci v spoločenstve s Bohom*, sa stal *hriešnym a porušeným*, oddeleným od Boha a pod vládou moci temnosti, hriechu a všetkého zla. Človek sa stal mŕtvym *duchovne* a zomiera aj *fyzicky* (prvá smrť – jeho telo sa vracia do prachu), aj *definitívne, večne* (druhá smrť – navždy, večne oddelený od Boha). Z tejto situácie, zo všetkých rovín smrti, zo všetkej moci temnosti a zla, sa sám nedokáže vyslobodiť a zachrániť (Rímskym 6:20, 22, 8:5-11; Efezským 2:1-12; Ján 6:44-45). Vyslobodiť ho z tejto situácie môže iba sám Boh.⁴⁾ To je realita všetkých Adamových potomkov (Kolosenským 1:13). Ten, kto zomrel, je od Boha oddelený, je mŕtvy, potrebuje, aby znova ožil a žil, potrebuje sa znova narodiť – a o tom je *znovuzrodenie*.

Dôsledok hriechu a smrti

Hriechom došlo k strate, resp. porušeniu integrity človeka ako celistvej, kompaktnej bytosti. Hriech zasiahol každú jeho zložku (stránku). Stalo sa to, pred čím bol Adam varovaný – zomrel. Toto zjavenie Písma, že Adam (človek) neposlúchol, zhrešil a zomrel, musíme zobrať ako historický fakt, historickú udalosť. Nemôžeme ho ignorovať alebo prekrútiť, či svojvoľne interpretovať. Boh Adamovi povedal, že zomrie, a človek zomrel – a tak je to s každým Adamovým potomkom. Každý sa rodí nielen ako smrteľný človek, ale zároveň ako duchovne mŕtvy, ako hriešnik, a preto sú všetci pre Boha mŕtvi (neužitoční, nefunkční – Rímskym 3:9-10, 5:12).

Smrť vždy znamená určité oddeľovanie či odlúčenie. Je dôsledkom trestu

a kliatby za hriech Adama (1. Mojžišova 3:11-24). Človek tým, že *zhrešil a duchovne zomrel*, vypadol z Božej priazne, zo spoločenstva s ním, stratil podiel na Božom večnom živote. Ale Boh je Bohom živých, nie mŕtvych – Boh nemá spoločenstvo s duchovne mŕtvymi, ale so živými (Lukáš 20:34-38). Preto je potrebné človeka vrátiť späť do života, do života s Bohom. To môže urobiť len Boh sám, človek a ani nikto iný to nedokáže. Akt, ktorým Boh vracia človeka do života charakterizovaného spravodlivosťou a svätosťou, do života a spoločenstva so sebou samým, je, ako píšeme vyššie, *znovuzrodenie*. Čo je potrebné s *padlým, hriešnym* človekom urobiť, aby nastalo znovuzrodenie, aby sa znova zrodil, a čo je samotné znovuzrodenie, môžeme porozumieť cez zaslúbenia o prinavrátení človeka späť do života s Bohom, ktoré dal Boh cez svojich starozákonných prorokov.

Nutnosť a potreba znova narodenia (znovuzrodenia)

Nutnosť znovonarodenia (nového narodenia) je zdôraznená predovšetkým v Jánovi 3:3, 5, 7. (...*Ak sa niekto nenarodí znova, nemôže vidieť kráľovstvo Božie. ... Amen, amen ti hovorím, že ak sa niekto nenarodí z vody a z Ducha, nemôže vojsť do kráľovstva Božieho. Nediv sa, že som ti povedal: Musíte sa narodiť znova.*)

Znovonarodenie je jediný spôsob, ako sa človek z *duchovnej smrti* môže dostať do *duchovného života* a *späť do spoločenstva s Bohom* (Efezským 1:1-14). Je to *počiatok* jeho opätovného života s Bohom. *Znovuzrodenie je Božie dielo* v človeku, ktorý uveril v evanjelium Ježiša Krista (1. Petrov 1:23).

Zaslúbenia o duchovnom znovuzrození a ich naplnenie

Znovuzrodenie, ako píšeme a zdôrazňujeme v celom článku, je Božie dielo. V znovuzrození Boh nechá zomrieť starého človeka spolu s Kristom (Rímskym 6:6), čím nás vyslobodzuje z moci zákona skutkov (7:4), zákona hriechu a smrti (8:2) a všetkej moci temnosti (Kolosenským 1:13). Následne *stvorí nového človeka, stvoreného podľa Boha v spravodlivosti a svätosti pravdy* (Efezským 4:24), a preniesie ho do kráľovstva Syna svojej lásky (Kolosenkým 1:13). Toto dielo Boh uskutočňuje v rámci Novej zmluvy, ktorou sa naplňajú zaslúbenia *Zmluvy milosti* uzavretej s Abrahámom. Boh už v ére Starej zmluvy dal zaslúbenia, týkajúce sa Novej zmluvy a znovu zrodenia človeka, ktoré vyriekol skrze starozákonných prorokov. Zaslúbenia sú štyri a všetky sa naplnili s príchodom Novej zmluvy.

- 1) Dám vám nové srdce (kamenné odoberiem, dám vám mäsité).
- 2) Zapišem zákon do vášho vnútra (na srdce, na myseľ), v dôsledku čoho sa budete poslúchať.
- 3) Dám vám nového ducha.
- 4) Dám svojho Ducha (Božieho Ducha) do vášho vnútra.

Po páde Adama a Evy to bol práve ich duch, ktorý sa v nich porušil, poškodil, „zomrel“ – stal sa mŕtvym Bohu, a tým človek stratil spoločenstvo s Bohom. Boh však prostredníctvom svojich starozákonných prorokov zaslúbil, že príde doba, keď bude mať svoj ľud, ktorý ho bude poznať, milovať a poslúchať. Urobí to tak, že svojmu ľudu, ako píšeme vyššie, z ich vnútra odstráni *staré kamenné*

srdce a dá im do ich vnútra nové mäsité srdce a nového ducha a dá im aj svojho Ducha.

Zaslúbenie nového srdca, nového ducha a Božieho Ducha

„A dám im jedno srdce a nového ducha dám do vášho vnútra, odstránim kamenné srdce z ich tela a dám im srdce z mäsa“ (Ezechiel 11:19). A znovu toto zaslúbenie opakuje: „A dám vám nové srdce a nového ducha dám do vášho vnútra a odstránim to kamenné srdce z vášho tela a dám vám srdce z mäsa. A dám svojho Ducha do vášho vnútra a učiním to, aby ste chodili v mojich ustanoveniach a ostríhali moje súdy a činili ich“ (Ezechiel 36:26-27). O stvorenie nového srdca a o nového priameho ducha prosí žalmista: „Stvor mi čisté srdce, ó, Bože, a obnov priameho ducha v mojom vnútri“ (Žalm 51:12). Žalmista žiada o stvorenie nového srdca a o nového ducha (v zmysle stvorenia ako u Ezechiela) a nie o premenu v zmysle vylepšenia toho starého! Stvorenie v Písme znamená vznik niečoho nového. Skrže starozákonné prorocstvo Boh zaslúbil nového ducha (a nové srdce). Duch bol mŕtvy, srdce kamenné, a preto Boh ľuďom pod *Novou zmlovou* stvoril/dal nového ducha a nové srdce. V novozákonnej dobe urobil to, čo v starozákonnej zaslúbil: dal nové mäsité srdce, zapísal svoje zákony do mysle človeka a na jeho nové srdce, dal nového ducha a dal aj svojho Ducha (pozri napr. List Židom kapitoly 8, 9 a 10).

Srdce je z biblického pohľadu zdrojom života, centrom ľudskej činnosti a jeho riadiacou jednotkou. (Príslovie 4:20-23; „Nado všetko, čo treba strážiť, strež svoje srdce, lebo z neho pochádza

život“ – verš 23.) Srdce zahŕňa aj svedomie (Židom 10:22). Väčšinou sa tento pojem používa k označeniu *vnútra človeka – jadra a centra* mnohých stránok ľudskej osobnosti.

Hriešnik je živá fyzicky fungujúca ľudská bytosť, ale v duchovnom zmysle a užitočnosti pre Boha a jeho kráľovstvo je mŕtvy, t. j. nefunkčný, neužitočný, morálne skazený, zvrhlý, a tým akoby neexistujúci – teda mŕtvy (duchovne mŕtvy, čoho je v Starom zákone synonymom *kamenné srdce a tvrdá šija*). To, čo je mŕtve, akoby neexistovalo (duch hriešnika vo vzťahu k Bohu akoby bol mŕtvy), preto je potrebné ho nanovo *splodit’ – znovu zrodit’*. Boh v človeku urobí to, že mu jeho staré kamenné srdce *vymení* za nové a *dá mu (znovu-zrodí)* nového ducha. Tento akt výmeny *starého srdca* za nové a danie *nového ducha* spolu s daním Božieho Ducha je vlastný akt *znovuzrodenia*. Oboje, *danie nového ducha a danie Božieho Ducha*, je súčasťou aktu *znovuzrodenia*. Danie Svätého Ducha je podľa Písma krst v Svätom Duchu. Preto „krst v Svätom Duchu“ nemôžeme považovať za oddelenú, resp. za ďalšiu udalosť oddelenú od *znovuzrodenia* [pozri zdroj 5].

Zapísanie zákona do vnútra človeka

Asi najlepšie vieme uchopiť zaslúbenie *zapísania zákona do vnútra človeka*. Pod Starou zmlovou bol zákon človeku, ktorý bol duchovne mŕtvy, nariadený zvonku – človek ho mal napísaný na kamenných doskách. Výsledkom bola neposlušnosť človeka a následná spravodlivá smrť (odplata za hriech/prestúpenie zákona je smrť). Boh človeku v znovu zrození vymenil kamenné srdce za mäsité a na-

písal svoj zákon do jeho vnútra – na srdce a do mysle (Židom 8:10). Človek s novým srdcom a novým duchom, ktorý má Božie zákony zapísané vo svojom vnútri, je schopný *poslúchať Boha a činiť jeho spravodlivosť*.

Boh teda v *znovuzrození, v duchovnom znovuzrození*, dáva človeku *nový duchovný život*. Predtým *duchovne mŕtvy*, teraz *duchovne živý – živý Bohu*. V *znovuzrození* Boh odstraňuje *starú prirodzenosť* (starý spôsob bytia/existencie – starého, telesného človeka) a dáva mu *novú prirodzenosť* (nový spôsob bytia – činí z neho nového, duchovného človeka, nové stvorenie, Božie dieťa). Staré pominulo a všetko je nové (2. Korintským 5:17). Predtým hriešnik, teraz svätý Boží. Dôkaz o *duchovnom znovuzrození* nosí príslušný človek sám v sebe. Je to vnútorné povedomie (uistenie Ducha, Rímskym 8:16) o tom, že má odpustené hriechy a že Ježiš Kristus je jeho Spasiteľom a Pánom. Zároveň s tým sa znovuzrodenie pozná aj podľa ovocia – podľa spôsobu jeho života (strom sa pozná po ovocí).

Akt znovuzrodenia

Znovuzrodenie – Boží čin v človeku

Najjednoduchšie vysvetlenie aktu znovuzrodenia je: *V znovuzrození dochádza k novému narodeniu toho, čo v Adamovi zomrelo*. To, čo je o znovuzrození bezpodmienečne potrebné vedieť a vždy mať na pamäti, je, že znovuzrodenie je *Boží čin (dielo) v človeku* (1. Petrov 1:3).

Jedine Boh je schopný urobiť tento div v človeku v moci svojho Ducha (Ján 3:6, 8, 6:63; Rímskym 8:14-16; Galatským 4:6). „... *nie z krvi ani z vôle tela, ani z vôle muža, ale z Boha sú splodení*“

(Ján 1:13; pozri aj Títovi 3:5; 1. Jánov 2:29, 3:9, 4:7, 5:18) a skrze (prostredníctvom) Ježiša Krista. Bez tohto nového narodenia nemôže človek uvidieť Božie kráľovstvo, t. j. mať (získať, prijať) večný život a byť spasený, lebo všetci ľudia sú svojou prirodzenosťou od svojho fyzického narodenia hriešnikmi, sú duchovne mŕtvi, neschopní poslúchať Boha a zapáčiť sa mu (Žalm 51:7; Jeremiáš 17:9; Rímskym 8:7-8; 1. Korintským 2:14; Efezským 2:3). Človek k svojmu znova zrozeniu nemôže prispieť ničím rovnako tak, ako nemôže ničím prispieť k svojmu fyzickému narodeniu.

Znova zrozením Boh dáva novú prirodzenosť a znovuzrodených dostáva späť do spoločenstva so sebou samým (1. Jánov 1:3-4) a do Božej rodiny (domácnosti, Židom 3:6; 1. Jánov 1:3). Nová prirodzenosť človeka sa prejavuje konaním spravodlivosti (1. Jánov 2:29), nehrešením (3:9), láskou (4:7), pretrvávajúcou vierou v Ježiša Krista (5:1) a premáhaním sveta (5:4).

Týmto aktom sa veriacemu v evanjelium Ježiša Krista udeľuje večný život od samotného Boha (Ján 3:16; 2. Petrov 1:4; 1. Jánov 5:11) a on sa stáva Božím dieťaťom (Ján 1:12; Rímskym 8:16-17; Galatským 3:26) a novým človekom (2. Korintským 5:17; Kolosenským 3:9-10). Ako nový človek (nové stvorenie v Kristovi – 2. Korintským 5:17) je teraz nanovo stvorený podľa Boha v spravodlivosti a svätosti pravdy (Efezským 4:24).

Znovuzrodenie je počiatkom nového a večného (nezrušiteľného, nestratiteľného a nezmeniteľného) vzťahu, spoločenstva a života s Bohom a definitívnym novým, nezrušiteľným a nezmeniteľným postavením človeka pred ním. *Z hriešnika*

sa v znova zrodení stalo *nové stvorenie* – človek s novou prirodzenosťou.

Základ a cieľ znovuzrodenia

Základom znova zrodenia je vzkriesenie Ježiša Krista z mŕtvych (1. Petrov 1:3). Poukazujú na to hlavne výrazy typu *oživiť* (pozri vyššie), ktoré poukazujú na to (opisujú skutočnosť), že dielo znovuzrodenia sa udialo v Kristovi. Náš starý človek zomrel spolu s Kristom na kríži a spolu s Kristom bol vzkriesený ako nový človek do života s Bohom (Rímskym 6:4-11).

Vlastné znova narodenie človeka z Boha (duchovné znova zrodenie) sa uskutočňuje (dochádza k nemu) skrze živé Božie slovo, ktoré sa zvestuje (1:23, 25) skrze evanjelium o osobe a diele Pána Ježiša Krista. Jeho výsledkom je *živá nádej* (1:3; predtým: *bez nádeje na svete* – Efezským 2:12), ktorá sa spolieha na Božiu milosť, ktorá sa veriacemu v plnosti dostane, až sa zjaví Ježiš Kristus (1. Petrov 1:13).^{B)}

Apoštol Jakub píše, že Boh *spodil veriacich slovom pravdy* (Jakub 1:18), t.j. hlásaním evanjelia na základe zmŕtvychvstania Ježiša Krista, a to k živej nádeji, k neporušiteľnému, nepoškvrnenému a nepominuteľnému dedičstvu v nebesiach (1. Petrova 1:3). Znovuzrodenie je *zrodenie z Ducha a Božieho slova* (Títovi 3:4-6).

Zostúpenie Svätého Ducha na Ježiša Krista pri vodách Jordánu a zmŕtvychvstanie Ježiša Krista započalo kvalitatívne nový spôsob existencie (života) človeka. Ježiš Kristus sa stal/*je prvorodený medzi mnohými bratmi* (Rímskym 8:17, 29; Židom 2:11-12). Veriaci v osobu a dielo Ježiša Krista a jeho zmŕtvychvstanie, ktorí

majú závdavok Svätého Ducha, sú v novozákonných spisoch prehlasovaní za zrodených Bohom (Ján 1:13), za Božie deti, za prenesených do nového veku (1. Jánov 3:14 a spoj s Ján 5:24). Nový zákon skutočnosť znovuzrodenia vyjadruje rôznymi výrazmi, aby zdôraznil rozdielnosť medzi životom pred uverením v evanjelium a po ňom. Za najvýstižnejšie a najzávažnejšie, zdá sa, však môžeme považovať označenie (ako identitu): *nové stvorenie v Kristovi* (2. Korintským 5:17; Galatským 6:15; Efezským 4:24).

Obnovenie vzťahu a spoločenstva

Výsledok znovuzrodenia

Darovanie (stvorenie) nového ducha, vďaka ktorému človek už nie je viacej pre Boha mŕtvy, ale je Bohu živý, je úzko spojené s darovaním Božieho Ducha človeku pri znovuzrození. „*A dám svojho Ducha do vášho vnútra a učiním to, aby ste chodili v mojich ustanoveniach a ostríhali moje súdy a činili ich*“ (Ezechiel 36:27); „*A dám do vás svojho ducha, a ožijete, a osadím vás na vašej zemi, a zviete, že ja Hospodin som hovoril aj učiním, hovorí Hospodin*“ (Ezechiel 37:14). Práve vďaka tomu, že človek, keď dostane nového ducha, dostáva aj Božieho Ducha na trvalé prebývanie, sa stáva nielen Bohu živým, ale aj Božím dieťaťom, ktoré Bohu už nielenže nie je mŕtve, ale ani cudzie či vzdialené. Vďaka tomu vzniká medzi Bohom a znovuzrodeným človekom jedinečné puto (vzťah), ktoré sprostredkováva aj spoločenstvo medzi Božím dieťaťom a Bohom, medzi Bohom a jeho ľudom. Prebývanie Boha uprostred svojho ľudu je v období medzi znovuzrozením a oslávením sprostredkované práve prostredníctvom Božieho

Ducha, ktorý v človeku od znovuzrodenia už trvale prebýva ako prvotina Ducha, ako závdavok Ducha, a ktorým je znovuzrodený človek zapečatený ku dňu vykúpenia (vykúpenia tela). Až vo večnosti, po oslávení, bude spoločenstvo Boha a jeho ľudu realizované v plnosti, priamo, bezprostredne tvárou v tvár. Dovtedy sa realizuje iba v duchovnej rovine prostredníctvom Ducha a v ešte nevykúpenom tele.

Ovocie znovuzrodenia

Nový život znovuzrodeného človeka nesie nové ovocie. V 1. liste Jánovom

2:29, 3:1-3, 10-11, 4:7, 5:1, 4 a 18 sa ako ovocie nového života uvádza spravodlivosť, nehrešenie (podľa 1. Jánovho listu „nehrešíme“ – 3:9, ale „ani nie sme bez hriechu“ – 1:8-9), vzájomná láska a preháňanie sveta. Znovuzrodení môžu tak žiť, lebo vzkriesením Ježiša Krista z mŕtvych a jeho nanebovstúpením do tohto sveta porušenosti a tmy vstúpil nový vek, Božie kráľovstvo (Matúš 12:28). Do tejto sféry boli prenesení, patria do nej a zakúšajú ju tí, ktorí sú v Kristovi (Kolosenským 1:2, 13; 2. Korintským 5:17; Filipským 4:21; 1. Petrov 5:14).

Drahoslav Vajda

Poznámky (A – B) a zdroje (1 – 5)

- A) Podstata bytia v ontologickom zmysle sa mení pri oslávení (vykúpení tela) zo *zemského* človeka na *nebeského*. Prirodzenosť sa mení znovuzrodením – z *duchovne mŕtveho* na *nové stvorenie* (v Kristovi, 2. Korintským 5:17). Keď v článku hovoríme o zmene podstaty bytia, existencie, spôsobe života, máme na mysli *zmenu prirodzenosti*.
- B) Uverením v evanjelium sa človek dostáva do zmluvného vzťahu s Bohom. Je pod Novou zmluvou a v zákone Kristovom, patrí k novozmluvnému ľudu (Židom kapitoly 8, 9 a 10; 1. Korintským 9:21).
- 1) a) *Večný súd* – 1. časť, Solas číslo 43, leto 2019, str. 30-37.
 - b) *Večný súd* – 4. časť, Solas číslo 44, jeseň 2019, str. 30-39.
 - 2) *Stvorenie na Boží obraz*, Solas číslo 47, leto 2020, str. 17.
 - 3) *Telesný a duchovný človek*, Solas 45, zima 2019, str. 21-28.
 - 4) *Sloboda a slobodná vôľa*, Solas číslo 46, jar 2020, str. 7-13.
 - 5) Pozri články o *krste vo Svätom Duchu* v Solas číslo 32, jeseň 2016.

Súcit Pána Ježiša

Vo svete, ktorý je taký plný sebeckva, je skutočný súcit s ostatnými pomerne zriedkavou povahovou črtou. Samozrejme, Ježiš Kristus túto vlastnosť prejavoval v prekypujúcej miere, no ako uvidíme ďalej v našej pasáži, to, čo najviac vzbudzovalo jeho súcit, neboli fyzické ani materiálne potreby ľudí.

V tých dňoch, keď bol zase zídenny veľký zástup, a nemali čo jesť, privolať si Ježiš svojich učeníkov a povedal im: „Lúto mi je toho zástupu, lebo už tri dni dlejú so

mnou a nemajú čo jesť. A ak ich domov prepustím hladných, poomdievajú na ceste, lebo niektorí z nich prišli zďaleka.“ A jeho učeníci mu odpovedali: „Odkiaľ

bude ktosi môcť týchto tu na pustine nasýtiť chlebom? A opýtal sa ich: „Kolko chlebov máte?“ A oni povedali: „Sedem.“ Vtedy rozkázal zástupu posadať si na zem. A vzal tých sedem chlebov a poďakujúc lámal a dával svojim učeníkom, aby predkladali, a kládli pred zástup. A mali aj niekoľko rybičiek, a požehnajúc ich povedal, aby aj tie predkladali. A tak jedli a nasýtli sa a nazberali zvyšných kúskov sedem košov. A tých, ktorí jedli, bolo okolo štyroch tisícov, a rozpustil ich. Marek 8:1-9.

Nie tak dávno sme spolu uvažovali o čase, keď Ježiš nakrmil 5 000 mužov iba niekoľkými bochníkmi chleba a rybami. Udalosť, o ktorej uvažujeme dnes, je v mnohých ohľadoch podobná tamtej udalosti, no vidíme tu niekoľko rozdielov. Po prvé, pri predchádzajúcej udalosti sa Ježiš nachádzal na židovskom území, zatiaľ čo tu sa nachádzame v oblasti osídlenej z väčšej časti pohanmi. Ďalším detailom, ktorý si môžeme všimnúť, je, že tentokrát je to sám Pán Ježiš, ktorý svojim učeníkom dáva do pozornosti, že ľudia majú nedostatok jedla, zatiaľ čo predtým to boli učeníci, ktorí upozornili Ježiša na túto ich potrebu. Jedným aspektom, o ktorom sa výslovne hovorí v 8. kapitole Marka – a na ktorý by sme sa teraz radi sústredili, je, že Ježiš mal súcít aj s davmi. Opäť si pripomenieme najdôležitejšie verše: *V tých dňoch, keď bol zase zídenny veľký zástup, a nemali čo jesť, privolať si Ježiš svojich učeníkov a povedal im: „Lúto mi je toho zástupu, lebo už tri dni dlejú so mnou a nemajú čo jesť. A ak ich domov prepustím hladných, poomdlievajú na ceste, lebo niektorí z nich prišli zďaleka.“* Grécky výraz preložený v tomto texte ako „mať ľútosť,

resp. súcít“ znamená *byť pohnutý až do svojho najhlbšieho vnútra*; alebo by sme mohli povedať: „Keď Ježiš videl zástupy ľudí, bol dotknutý vo svojom srdci.“ Boli s ním už tri dni a jedlo sa im už minulo.

Pamätajme, že Ježiš nebol len Boh, bol tiež plne človekom; preto vedel, čo to znamená byť hladný. Koniec koncov, vari neodišiel hneď na začiatku svojej služby na štyridsať dní na púšť a bol tam bez jedla? Matúš vo svojom evanjeliu píše: *„A keď sa bol postil štyridsať dní a štyridsať nocí, napokon zlačnel.“* Takže to, že ľudia mali hlad, Ježiš vedel nielen ako vševediaci Boh. Poznal aj z osobnej skúsenosti, čo to znamená cítiť súženie a muky hladu. Skutočnosť, že v tom čase sa nachádzali na odláhľom mieste, bola možno ďalšou pripomienkou tohto silného zážitku na púšti. A čo viac, vedel predvídať, čo by sa stalo, keby im nebolo poskytnuté jedlo; totiž, že ľudia by skolabovali na ceste domov. To robilo ich potrebu potravy o to naliehavejšou. Je veľmi dôležité uvedomiť si, že Ježiš bol oboznámený so všetkými zážitkami a skúsenosťami, ktoré máme ako ľudské bytosti žijúce na tomto svete, s jedinou zrejmovou výnimkou: bol bez hriechu. Preto nikto z nás nikdy nemôže povedať, že Pán nerozumie; on rozumie – a chápe dokonale. A nezabúdajme na to, že je to ten istý Ježiš, ktorý je teraz v nebi pozorujúc všetko, čo sa vo svete deje.

Súcít Pána Ježiša však nie je obmedzený len na fyzickú stránku chorôb a hladu a ani na emocionálnu oblasť smútku, sklamania a straty. Nie, znepokojuje ho predovšetkým duchovná sféra. Keď hovoríme o „duchovnej ríši“, menovite sa odkazujeme na všetko, čo sa týka nášho stavu pred Bohom a nášho

vzťahu s ním. Ako vidíme v evanjeliách, pri nespočetných príležitostiach bol Pán hlboko znepokojený ohľadom ľudských duší a viac než po čomkoľvek inom túžil, aby im činil dobre po duchovnej stránke. Ak to môžeme tak povedať, Ježiš videl, že žalúdky týchto ľudí boli prázdne, no rovnako vidí, keď sú prázdne naše duše. Je tu však rozdiel. Keby človek chvíľu nejedol, začne cítiť hlad a vie, že sa musí najesť. Naopak, keď je duša človeka prázdna, môže si uvedomovať, že s ním niečo nie je v poriadku, ale často nepochopí príčinu problému – skutočnosť, že je bez kontaktu, vzťahu s Bohom. Ak stav mužov a žien trpiacich hladom vedie Pána Ježiša k súcitu, o koľko väčší je jeho súcit, keď ich vidí v ich duchovnom utrpení.

Ale ako sme si už povedali, najväčšou tragédiou je, že si to ľudia zvyčajne vôbec neuvedomujú. Dovoľte mi uviesť príklad s odkazom na príbeh, udalosť, ktorá sa udiala krátko pred zatknutím Ježiša. Nájdeme ju v 19. kapitole Lukášovho evanjelia, keď sa Ježiš blížil k Jeruzalemu. Čítame: „*A keď sa priblížil a uvidel mesto, zaplakal nad ním a povedal: Ó, keby si aj ty bolo poznalo, a to aspoň v tento tvoj deň, čo je k tvojmu pokoju! Ale teraz je to skryté pred tvojimi očami!*“ (Lukáš 19:41-42). Obyvatelia Jeruzalema mali mnoho privilégií – boli dokonca požehnaní prítomnosťou Syna Božieho, ich Mesiáša – no toto privilegium ignorovali. Mohli poznať pokoj, Boží pokoj a duchovný vzťah s Bohom skrze Krista, no zostali vo svojej duchovnej temnote. Z vnútra Spasiteľa vyvierala ku všetkým týmto ľuďom láska a súcit, prejavujúc sa v slzách hlbokého zármutku. Títo ľudia nepoznali, v akom nebezpečnom

stave sa nachádzajú, a miesto aby ho prijali do svojich sŕdc a životov, veľmi skoro radšej kričali: „Ukrižovať ho!“ Necítili hlad ho spoznať. Všetci vieme, čo znamená fyzicky cítiť hlad, no koľkí z nás sú si vedomí duchovnej prázdnoty našich duší? Vidíte, Boh stvoril človeka, aby mal osobný vzťah so svojim Stvoriteľom. Je to On, ktorý má naplniť naše duše, dávajúc našim životom skutočný význam, účel a tiež pocit spokojnosti so životom. No kvôli hriechu sú naše duše prázdne, nech sa akokoľvek pokúšame zaplniť túto diery pôžitkami, vlastníctvom majetku, ľudskými vzťahmi alebo dokonca náboženstvom. Žiadna z týchto vecí nám nemôže poskytnúť skutočné, úplné uspokojenie, pretože takto nemáme kontakt s naším Stvoriteľom.

Čo sa s tým dá robiť? Porozmýšľajme znovu o našej pasáži. Ježiš videl stav, teda hlad všetkých týchto mužov a žien bez jedla v ich žalúdkoch, a trápilo ho, že na ceste domov skolabujú. Rovnako aj dnes vidí mužov a ženy s prázdnyimi dušami a životmi bez zmyslu – a má s nimi súcit nielen kvôli ich súčasnému stavu, ale aj kvôli večným dôsledkom (ak sa nenavrátia k Bohu). Pre ľudí obývajúcich región Decapolis znela otázka takto: „Kde na takomto odláhlom mieste môže niekto zohnať dostatok jedla, aby nás nakrmil?“ Otázka dnes pre nás znie: „Kde nájdeme duchovné jedlo, ktoré uspokojí potreby človeka?“ Odpoveď na prvú otázku bola: „Ježiš môže poskytnúť všetko jedlo, ktoré človek potrebuje na naplnenie žalúdka, no vtedy je potrebný zázrak.“ Odpoveď na druhú otázku prichádza v Ježišových slovách: „Ja som chlieb života; kto príjde ku mne, nebude nikdy lačniť, a kto verí vo mňa, nebude

nikdy žízniť“ (Ján 6:35). Áno, Ježišov súcít s našimi dušami ho priviedol na Kalváriu, aby zomrel za hriešnikov, ako sme my. Tam na kríži zaplatil pokutu za všetky hriechy, ktoré nás oddeľujú od nášho Stvoriteľa. Čo teda pre nás znamená, že sa máme živiť *chlebom života*? Znamená to veriť v neho, pozvať

ho do našich životov ako nášho Spasiteľa a Pána. Tak napokon v našich životoch nájdeme zmysel a cieľ, no predovšetkým budeme mať osobný vzťah s Pánom, pre ktorý sme boli stvorení. To je to, k čomu Ježišov súcít vedie. Priatelia, pozvali ste už Pána Ježiša do svojho života?

Michael Steedman

Slnko si ukrylo svoju tvár

*A bolo okolo šiestej hodiny, a povstala tma na celej zemi
a trvala až do deviatej hodiny.*

A slnce sa zatmilo, a chrámová opona sa roztrhla cez poly.

*A Ježiš zvolal veľkým hlasom a povedal:
Otče, do tvojich rúk kladiem svojho ducha!*

A keď to povedal, vypustil dušu.

Lukáš 23:44-46

V jednej kresťanskej piesni sa spieva, že slnko si ukrývalo svoju tvár, keď Pán Ježiš visel a zomieral na kríži strašnou smrťou, nesúc naše hriechy. Je to výstižná metafora. Slnko je neživý objekt a na to, aby si obrazne mohlo ukryť svoju tvár (nepozerať sa), je potrebné ho personifikovať. Zatiaľ čo táto pieseň využíva metaforu, zatmenie Slnka, ktoré nastalo pri ukrižovaní Ježiša Krista, metaforou nie je. Je to skutočná udalosť, historický fakt. Pri ukrižovaní sa udialo viacero dramatických nadprirodzených vecí. Okrem toho, že nastala počas dňa tma, ktorá trvala tri hodiny, súčasne došlo aj k zemetraseniam („zem sa triasla, skaly pukali“ Matúš 27:51), mŕtvi svätí vstávali z hrobov a šli sa ukázať do Jeruzalema (Matúš 27:52-53) a opona v chráme sa nadprirodzene roztrhla napoly. Tieto javy či znamenia

potvrďovali, že sa na zemi udialo niečo mimoriadne, niečo výnimočné, že nešlo o bežné ukrižovanie bežného človeka, trestanca potrestaného rímskym právom.

Zatmenie Slnka opísané Písmom

Pri ukrižovaní Ježiša Krista došlo k zatmeniu Slnka na pravé poludnie, o 12:00 (o šiestej hodine podľa dobového počítania dennej doby). Tma (zatmenie Slnka) trvala celé tri hodiny (do deviatej hodiny podľa vtedajšieho počítania – Lukáš 23:44-45, Matúš 27:45, Marek 15:33).

Zatmenie Slnka opísané historikmi

Toto výnimočné zatmenie Slnka zachytávajú vo svojich spisoch traja historici: Thallos, Flegón a Africanus¹⁾. Thallos bol staroveký historik, ktorý písal v koiné gréčtine. Žil v polovici prvého storočia.

Jeho spisy sa nezachovali, zachovalo sa len niekoľko fragmentov v dielach autorov neskoršej antiky a stredoveku. O Thallosovi sa prvýkrát zmieňuje okolo roku 180 antiochijský biskup Theofilos. Thallos napísal (v roku 52 po Kristovi) dejiny sveta východného Stredomoria počínajúc Trójskou vojnou.²⁾ Najzaujímavejšou časťou Thallosovho diela je fragment, v ktorom hovorí o tme, ktorá nastala v okamžiku Ježišovej smrti. Thallos označuje túto tmu ako zatmenie Slnka vo svojej tretej knihe Dejín. Thallosa cituje aj Július Africanus, renomovaný historik tretieho storočia. Africanus píše: „Thallos v tretej knihe svojich Dejín vysvetľuje túto tmu ako zatmenie Slnka — čo sa mne javí ako neodôvodnené.“ Thallos teda pripisuje toto zatmenie počas ukrižovania prírodnému úkazu.

Flegón bol grécky historik, ktorý napísal okolo roku 137 rozsiahlu chronológiu. Jeho vrcholným dielom je opis olympiád (súbor 16 kníh, v ktorých zachytáva prvú až 229. olympiádu, teda obdobie rokov 776 pred Kristom až 137 po Kristovi). Zaujímavý je Flegónov záznam z 13. knihy víťazov olympijských hier,³⁾ kde sa uvádza: „V 4. roku 202. olympiády bolo zatmenie Slnka omnoho väčšie než všetky skôr pozorované a o 6. hodine dennej nastala noc taká, že i hviezdy na nebi sa ukázali, a veľké zemetrasenie, ktoré v Bitýnii vzniklo, zničilo väčšinu Nikaie.“⁴⁾ I keď Flegón pripisuje zatmenie pri Ježišom ukrižovaní prírodnému zatmeniu Slnka, cenné na jeho opise je to, že uvádza (určuje) rok aj deň (dátum), kedy k tomuto zatmeniu (aj zemetraseniu) došlo, a teda aj dátum, kedy došlo k ukrižovaniu.

Július Africanus zostavil päťzväzkové Dejiny sveta (okolo roku 221). Jeho vzdelanosť v oblasti dejín tak zapôsobila na rímskeho cisára Alexandra Severa, že Africanovi oficiálne zveril zodpovednosť za vybudovanie cisárskej knižnice v Pantheone v Ríme.¹⁾ Africanus píše o tom, ako na celý svet doláhla desivá tma a ako boli zemetrasením zničené (zbúrané) mnohé miesta v Judei a v priľahlých krajoch. Africanus vysvetľuje, prečo toto zatmenie nemohlo byť astronomickým zatmením Slnka – argumentuje dĺžkou zatmenia a dátumom v rámci mesiaca vzhľadom na fázy Mesiaca.

Bolo to bežné zatmenie Slnka, teda prírodný jav?

Ako už aj Július Africanus správne argumentuje, bežné astronomické zatmenie Slnka ako prírodný jav sa vyskytuje vtedy, keď je na oblohe kotúč Slnka prekrytý kotúčom Mesiaca, ktorý ho zatienuje. Toto zatmenie Slnka trvá niekoľko minút. Zatmenie počas ukrižovania trvalo tri hodiny. Nemohlo teda ísť o prirodzené zatmenie Slnka. Navyše, zatmenie Slnka nastáva vtedy, keď je Mesiac v nove a dochádza ku konjunkcii Mesiaca a Slnka. K ukrižovaniu došlo počas Paschy, keď je Mesiac blízko splnu a nie blízko novu, teda zhruba v opačnej polohe, aká by bola potrebná pre zatmenie. Africanus argumentoval astronomickými pozorovaniami, aby ukázal, že zatmenie počas ukrižovania nebolo prírodným úkazom, ale nadprirodzeným Božím divom, znamením.

Rozsah zatmenia – rozsah svedectva

„A bolo okolo šiestej hodiny, a povstala tma na celej zemi“ (Lukáš 23:44). Tma

pojavila na celej zemi. Otázkou ostáva, v akom zmysle sa v tomto verši hovorí o celej zemi? Či ide o celú judskú zem, o celú krajinu pod vládou lokálneho rímskeho zástupcu alebo o celú Rímsku ríšu pod vládou cisára, alebo dokonca o celú Zem. Z historických záznamov (Flegón) vieme, že toto zatmenie bolo pozorované minimálne v Ríme, Aténach a pravdepodobne aj v ostatných mestách Stredomoria. Africanus píše o tomto zatmení ako o globálnej udalosti.

Charakter znamení – účel svedectva

Všetky znamenia, ktoré sa udiali pri ukrižovaní, boli svojím charakterom nadprirodzené, boli to veľké Božie divy. Aj keď zatmenie Slnka poznáme aj ako prírodný úkaz (prirodzený jav), zatmenie, ku ktorému došlo počas ukrižovania, bolo nadprirodzené, zázračné, bol to Boží div (ako sme to už vysvetlili vyššie). Aj keď zemetrasenia poznáme aj ako prírodný jav, spôsobený náhlým uvoľneným pohybom (odtrhom) na tektonických zlomoch či uvoľnením a pádom kamenných blokov v krasových jaskynných priestoroch, zemetrasenie pri ukrižovaní nebolo prírodným javom, bolo to Božie znamenie, Božia intervencia. Vieme to aj podľa toho, že ostatné sprievodné javy boli rovnako nadprirodzené.

Chrámová opona sa neroztrhne na dve polovice sama od seba prirodzeným spôsobom. Navyše, toto roztrhnutie

chrámovej opony malo aj veľkú výpočtovú hodnotu v zmysle obrazu: otvoril sa vstup do svätyne svätých, Stará zmluva bola nahradená Novou zmluvou, skončila éra predobrazov v zmysle kadenia, obetí, zástupného kňazstva a vošla v plnosti éra Novej zmluvy.

Ďalším sprievodným javom bolo to, že sa hroby otvárali a mnohé telá zosnulých svätých vstali, vyjdúc z hrobov⁴⁾ (po zmŕtvychvstaní Ježiša), vošli do svätého mesta a ukázali sa mnohým (Matúš 27:52-53). To, že by mŕtvi ľudia mohli vstať z hrobu a chodiť, vojsť do mesta (Jeruzalema) a ukázať sa ľuďom, ktorí ich poznali za ich života, by asi nikto z nás nepovažoval za bežnú vec, za prirodzený jav. Každému, kto to videl a zažil, muselo byť jasné, že je to veľký zázrak. Je to mocné svedectvo toho, že Boh je tým, kto kriesi mŕtvych (Rímskym 4:17). Je to mocné svedectvo o identite Ježiša Krista a tento istý účel plnilo aj vzkriesenie Lazara z hrobu. A svedčí o tom i samotné Písmo: „*Vtedy stotník a tí, ktorí s ním strážili Ježiša, vidiac zemetrasenie a to, čo sa dialo, báli sa veľmi a hovorili: Toto bol naozaj Syn Boží*“ (Matúš 27:54).

Toto svedectvo je určené každému človeku, aby na ňom mohol postaviť svoju vieru v osobu (identitu) Ježiša Krista ako Božieho Syna, ktorý sa stal človekom, a v dielo vykúpenia hriešnikov, ktoré vykonal na Golgotskom kríži.

Peter Vajda

Článok je inšpirovaný zdrojom 1).

Zdroje

- 1) Daniel Anderson: „Darkness at the crucifixion: metaphor or real history?“ First published (CMI web): 6 April 2007, Re-featured on homepage: 10 April 2020, <https://creation.com/darkness-at-the-crucifixion-metaphor-or-real-history>

- 2) Habermas, Gary. The Historical Jesus, pp. 196-7, College Press Publishing Company, 1996, citované zdrojom ¹⁾
- 3) Arnošt Dittrich, Stará Ďala, 1938, Státní observatoř, Úmrtní datum Ježíšovo, str. 141-142
- 4) Maier, Paul. Pontius Pilate (Wheaton, Ill.: Tyndale House, 1968), p. 366, ed. Otto Keller, Rerum Naturalium Scriptores Graeci Minores, 1 (Leipzig Teurber, 1877), p. 101, citované zdrojom ¹⁾

Poznámka autora článku

A) Títo mŕtvi, ktorí vstali z hrobov pri Ježišovom ukrižovaní a vzkriesení a ukazovali sa ľuďom v Jeruzaleme, nepredstavujú vzkriesenie do osláveného tela. Vstali z hrobu tak, ako aj Lazar bol vzkriesený z hrobu. Aj Lazara po vzkriesení z hrobu opäť ešte čakala fyzická smrť. Rovnako tak aj týchto, ktorí vstávali z hrobov pri Ježišovom ukrižovaní. Aj oni sa ešte museli vrátiť do hrobu. Nešlo o prvé vzkriesenie spravodlivých (svätých). To je odložené až na druhý príchod Pána.

MUŽ BOLESTÍ

Tvoj príbeh úžasný, náš Pane,
v srdce hlby dojíma vždy nás.
O ceste lásky rozmýšľame,
čo doviedla Ťa v slávy jas.

Nik nemal s Tebou súcit, Pane,
nik nechcel v srdci niesť Tvoj žiaľ.
Len hanbu, posmech, oplývania,
zlosti blend Ti človek dal.

Ó, deň ten bôľu najhlbšieho!
Kto môže strasť tú vyskúmať?
Keď hrôzu hnevu bezodného,
si, Pane, ráčil ochutnať.

Tak v strastiach všetkých skúseného,
muž bolesti, Ty, baránok,
Ťa v láske, ktorá nezná zlého,
v smrť niesol Tvojej nohy krok.

A v smrti poslušný súc toho,
čo Boh a Otec Tvoj si prial,
si mocou milovania svojho
sa ľudskej biedy podujal.

Však svätý cudzinec Ty božský,
tam, kde tak bujnel ľudský hriech,
Tys` trúchlil smútkom svojej lásky.
Či ľudská reč ju vypovie?

My klaniame sa, keď Ťa, Pane,
na ceste strastí vidíme.
Tys` niesol za nás rozhnevanie,
my s Tebou byť už túžime.

Nuž, Spasiteľu vytúžený,
muž bolesti, Ty, prísť už ráč!
Príd', Vykupiteľ' požehnaný,
nás domov, k sebe už si vziať!

J. N. Darby

Ohromujúci Stonehenge

Doba kamenná – pamiatka stavebníctva éry po Bábeli?

Gavin Cox

Stonehenge sa týči ako reťazec monolitických strážcov dávno zabudnutej histórie, zahalenej v rúchu dávnych vekov v tichu planiny Salisbury v južnom Anglicku. Je to najikonickejšie kultúrne miesto Británie, tajomné megalitické nálezisko. Tvrdí sa o ňom, že je starovejšie ako najstaršie egyptské pyramídy. Mohutné kamenné bloky, z ktorých Stonehenge pozostáva, už dlho predstavujú výzvu pre výskumníkov, ktorí sa snažia vysvetliť, ako boli tieto bloky prepravované a vztýčené, za akým účelom a kým.

Nech skaly prehovoria

Geológovia určili, že najmenej 42 menších sopečných kamenných blokov (sivomodré stavebné kamene „bluestones“)^{A),1)} monumentu Stonehenge (každý z nich váži 2 až 5 ton) bolo prepravených z vrchov Preseli v Pembrokeshire v západnom Walese do ohromujúcej

vzdialenosti 250 km. Navyše, počas archeologického výskumu v roku 2019 sa našli aj stopy starovekého kameňolomu na odkryvoch v týchto vrchoch.

Väčšie bloky monumentu Stonehenge sa nazývajú kamene „sarsen“.^{B)} Toto pomenovanie slúži pre určitý typ skremeného pieskovca (pieskovec

impregnovaný kremeňom). Bloky vážia v priemere 23 ton, najväčší z nich, nazývaný „Heel stone“, váži ohromujúcich 32 ton.

Kamene *sarsen* sa nachádzajú aj roztrúsené po celej krajine južného Anglicka ako izolované balvany, nazývané bludné (eratické) balvany. Najbližší z nich je v Marlborough Downs asi 32 km od Stonehenge. Predpokladá sa, že kamene *sarsen* sa vytvorili nad vrstvou kriedy, ktorá chemicky premenila pieskovec na hrubú tvrdú kôru (škrupinu).¹⁾

Kamene *sarsen* boli určite opracované na mieste, pretože sa našli hĺby kamenných odštiepkov a kamenné kladivá. Bloky boli opracované do takého tvaru, aby do seba zapadali podobne ako spoje typu čap a drážka. Virtuálnu 3D prehliadku si môžete pozrieť aj online.²⁾

Dokonca aj samotný názov Stonehenge je tajomný. Pravdepodobne je odvodený zo staro-anglických slov stān (stone, po slovensky kameň) a hencg (hinge, po slovensky pánt či záves), keďže kamenné (anglicky „stone“) preklady sú zavesené (upevnené do pántov, anglicky „hinge“) na zvislých kamenných podperách.³⁾ Nech už má slovo Stonehenge akýkoľvek význam, všetko závisí („visí“, anglicky „hinges“ – autor použil slovnú hračku) na výklade (interpretácii) histórie tohto monumentu.

História závislá od subjektívneho pohľadu

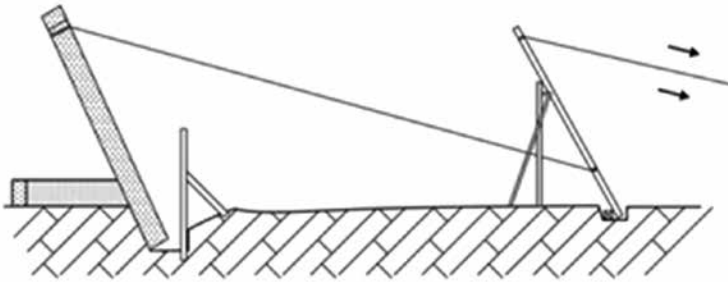
Po viac ako storočnom intenzívnom štúdiu začala veda postupne odkrývať závoj tajomstiev Stonehenge. Archeológovia sa veľa naučili z toho, čo bolo odhalené o tejto lokalite a o okolitej posvätnéj krajine, v ktorej sa monu-

ment nachádza.⁴⁾ Pomocou empirickej vedy založenej na pozorovaní dokážeme zistiť a zhodnúť sa na veľkosti, váhe, chemickom zložení a všeobecnom opise kameňov, ako aj na rozmeroch násypov, ktoré voľakedy tieto kamene obklopovali, a na ľudských výtvoroch (artefaktoch), ktoré s nimi súvisia.⁵⁾ Len čo príde reč na históriu týchto kameňov, tak žiaden z bádateľov v tejto dávnej dobe nezanechal žiaden záznam o akýchkoľvek pozorovaniach. A tak do hry vstupuje predstavivosť, nevyhnutne vedená domnienkami (predpokladmi).

Na základe predpokladov datovania pomocou uhlíka C-14⁶ sa o lokalite tvrdí, že je stará až 10 000 rokov, čo presahuje biblickú dobu od samotného stvorenia. Z toho vyplýva, že tí, ktorí veria Biblii, musia rozpoznať, čo sú fakty a čo nie, a oddeliť fakty od fikcie (predstav, výmyslov). Rôzne názory na Stonehenge sa opierajú o rôzne svetonázory a dejiny zvyčajne píšú tí, ktorých pohľady dominujú.

Skutočná história závisí od Biblie

Kam teda v biblickej histórii sveta zaradiť Stonehenge? Po stvorení a páde do hriechu bola ďalšou veľkou udalosťou v dejinách Zeme globálna potopa za dní Noeho (cca. 2 500 r. pred Kristom). Boh Noemu povedal: „Zahladím človeka, ktorého som stvoril, z tvári zeme... skazím ich aj so zemou... hľa, uvediem potopu vôd na zem, aby som skazil každé telo...“ (1. Mojžišova 6:7, 13, 17). Potopa takýchto globálnych rozmerov zaiste vymazala zo zemského povrchu každú stopu ľudskej civilizácie pred potopy a aj akúkoľvek spomienku na ňu, okrem tých, ktorí boli na palube Noemovej archy.

Obr. 1: Konštrukcia v tvare 'A' použitá ako páka na vztýčenie bloku do zvislej polohy

Dokonca aj také masívne megality ako Stonehenge by nemali šancu odolať tejto mohutnej potope. Potopa erodovala a tvárnila celý povrch Zeme, naplavila nesmierne hlboké vrstvy usadenín (sedimentov) plných zdochlín a zvyškov sveta spred potopy. Mimochodom, aj kamene sarsen sú sedimentárnymi horninami, zloženými prevažne z piesku, ktorý bol uložený tečúcou vodou. Je viac ako pravdepodobné, že táto hornina sa utvorila počas samotnej potopy. Stonehenge jednoducho nemôže byť stavbou spred potopy.

Ďalším dejinným míľnikom Písma je veža v Bábeli, kedy „zem, ktorá bola jedného jazyka“, bola rozdelená za dní Pélega (1. Mojžišova 11:1, 10:25, cca. 2 250 pred Kristom).⁷⁾ 1. Mojžišova 11:1-9 hovorí o stavbe (veži), ktorú ľudia postavili vo vzbure proti svojmu Stvoriteľovi. Následkom tohto konania bolo, že Boh zmiatol ich jazyk, ten jeden jazyk, ktorým hovoril celý svet až do tohto momentu, a rozptýlil ľudí po tvári celej Zeme (1. Mojžišova 11:7-8

a aj 10:32). Rozptýlené skupiny ľudí niesli so sebou im vlastné technológie a poznanie a zachovávali si ich. To nám pomáha určiť povahu danej civilizácie, ktorá vznikla z každej takejto skupiny ľudí na rôznych územiach. Je pozoruhodné, že na mnohých miestach, kde sa tieto skupiny usadili, boli postavené obrovské megalitické stavby.⁸⁾ Zdá sa, že ich účelom bolo opäť modlárske uctievanie „vojska nebies“, ktoré sa opakovane spomína v Starej zmluve ako znak vzbury voči Bohu.

Monument Stonehenge je situovaný tak, že lícuje so smerom západu slnka počas zimného slnovratu a východu slnka počas letného slnovratu. Tí, ktorí študujú astronómiu staroveku, tvrdia o monumente Stonehenge, že sa využíval ako astronomické observatórium alebo ako kalendár, ktorý sa okrem iného používal aj pri pestovaní plodín pomocou zisťovania polohy slnka, mesiaca a hviezd. Toto vedie aj k možnosti, že sa tu uctievali nebeské telesá, o ktorých sa verilo, že riadia všetky aspekty

života tých, ktorí postavili a používali toto obradné miesto.

Ďalším svedectvom o obradnom význame Stonehenge sú akustické vlastnosti už zmienených sivomodrých kameňov (bluestones). Pri údere tieto kamene vydávajú kovový zvuk podobný zvonu. Štúdie naprieč kultúrami väčšiny starovekého sveta naznačujú, že o skalách s takýmito muzikálnymi či nezvyčajnými zvukovými vlastnosťami sa verilo, že ukrývajú zázračné sily alebo duchov. Toto môže byť dôvod, prečo boli špeciálne prinesené z takej veľkej diaľky.

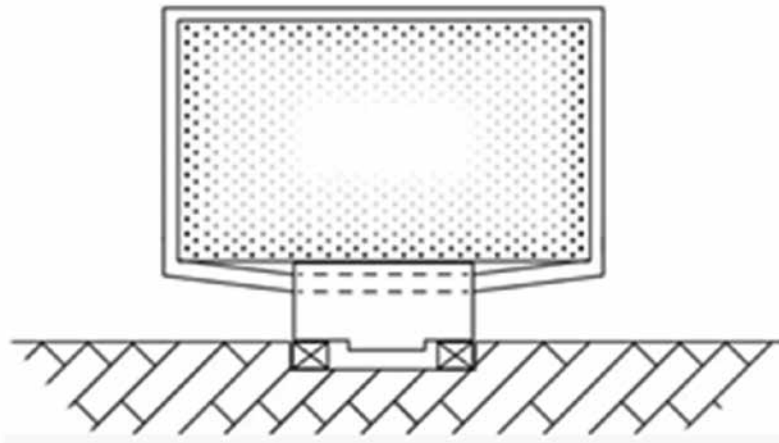
Stonehenge v súlade s biblickou históriou

Keď zvážime fakty týkajúce sa monументu Stonehenge, zistíme, že neexistujú žiadne pozorovania empirickej vedy ani nič z archeológie, čo by protirečilo

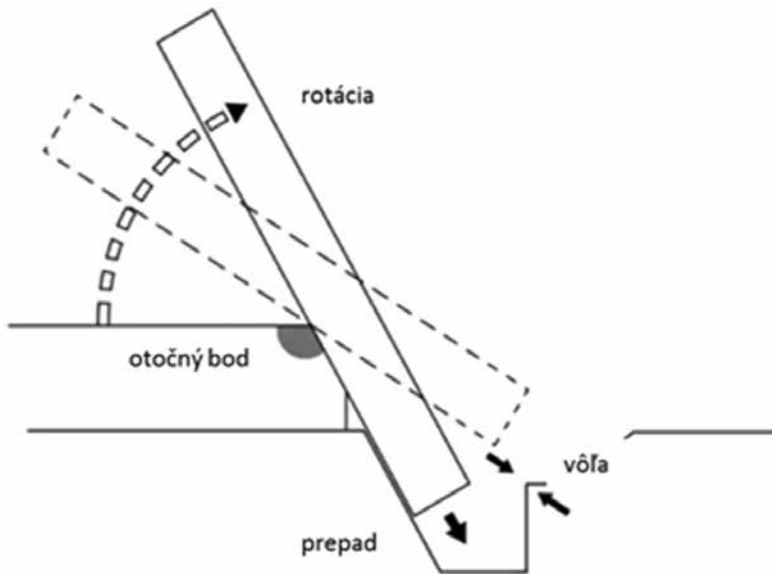
biblickej histórii. Všetko závisí od svedčenia znalcov a od interpretácie dát odborníkmi, ktorí neboli na danom mieste v tom čase, keď boli tieto pamätníky postavené, aby mohli ich stavanie a využitie pozorovať. Biblia je Božia kniha dejín tohto sveta. Je to jeho príbeh. Preto by Biblia mala byť naším vodidlom (sprievodcom) pre porozumenie minulosti. Akokoľvek je monument Stonehenge imponujúci, je to pamätník z čias po potope, z čias po Bábeli, postavený ľuďmi, ktorí boli stvorení s inteligenciou od samého počiatku.

Dojímavý príbeh ľudskej vynaliezavosti

Moderné pokusy preukázali, ako mohli byť kamene presunuté a vztýčené len pomocou materiálov, ktoré boli pravdepodobne dostupné pôvodným

Obr. 2: Vertikálny rez saní a „koľajníc“ (nosníkov) použitých na prepravu kameňa

Obr. 3: Spôsob otočenia kameňa na otočnom bode a jeho spustenie do úložnej jamy

stavitelom (obr. 1-3). Britský inžinier Mark Whitby, archeológ Julian Richards a 130 dobrovoľníkov presunuli 40-tonový kameň pomocou saní a namazaných „kolajnic“ (posuvných tyčí) do kopca po svahu so sklonom 1:20. Bolo vypočítané, že podobný kameň mohol byť prepravený na rovnej zemi alebo dole kopcom do vzdialenosti 10 km za deň. V článku, ktorý publikovali, zvažovali aj rolujúce valce. Nakoniec však myšlienku, že mohli byť použité valce alebo im podobné metódy, odmietli a uviedli aj príčiny prečo. Kameň potom zdvihli (vztýčili) do zvislej polohy, v ktorej stál uložený v jame. Ako v prípade kameňov Stonehenge, urobili to

tak, že blok sa mohol nakloniť 70 stupňov bez preklzu a až následne bol spustený, aby zaujal svoju konečnú polohu. Dosiahli to tým, že kameň umiestnili na okraj (hranu) jamy, na tejto hrane sa blok otáčal ako na pánte a potom bol vytiahnutý do zvislej polohy pomocou páky s tvarom rámu v podobe písmena „A“. Za kameňom bola postavená rampa s lešením, po ktorej ťahali (po „kolajniciach“ – nosníkoch) kamenný blok horizontálneho prekladu, aby ho umiestnili navrch stojatých kameňov, čím sa vytvoril skompletizovaný „triliton“ („trojkameň“, čiže horizontálny preklad spočívajúci na dvoch stojatých kameňoch).

Pôvodný článok (v angličtine) od autora Gavina Coxa s názvom „Stunning Stonehenge!“ a podnadpisom „‘Stone Age’ relic of post-Babel construction?“ sa nachádza na web stránke spoločnosti Creation Ministries International (CMI), Creation 42(2):36–38, Apríl 2020, na adrese:

https://creation.com/stonehenge?utm_campaign=infobytes_uk&utm_content=Where+does+Stonehenge+fit+in+biblical+history+%3F&utm_medium=email&utm_source=mailing.creation.com&utm_term=Fortnightly+Digest+-+2020.02.21

*Preložené a uverejnené so súhlasom CMI.
Do slovenčiny preložil Peter Vajda (Solas o. z.).*

Poznámky (A-C) a zdroje (1-8)

- A) (poznámka prekladateľa:) Pomenovanie „bluestone“ (sivomodrý kameň, stavebný kamenný blok) je kultúrny či komerčný názov používaný pre stavebné kamenné bloky. V Británii sa tento pojem používa voľnejšie na označenie kameňa, ktorý je v danej lokalite cudzí, teda bol privezený. Tento pojem nedefinuje geologicky druh kameňa (horniny), používa sa pre kamenné bloky z rôznych hornín.
- B) (poznámka prekladateľa) Názov kameňov „sarsen“ označuje pieskovcové bloky, ktoré sa hojne vyskytujú v Spojenom kráľovstve. Zložením je to piesok stmelený kremeňom, teda ťažká a tvrdá hornina. Slovo „sarsen“ vzniklo skrátením pojmu „Saracen stone“, pričom „Saracen“ tu označuje čokoľvek mimokresťanské, pohanské (aj moslimské).
- C) (poznámka prekladateľa:) anglicky „silcrete“.

- 1) Building Stonehenge, <https://www.english-heritage.org.uk>
- 2) <https://www.english-heritage.org.uk/visit/places/stonehenge/history-and-stories/stonehenge360/>
- 3) Alebo od slova „hen(c)en“, ktoré znamená „visiet“ (anglicky ‘hang’) alebo „šibenica“ (anglicky ‘gallows’).
- 4) Projekt „Stonehenge Hidden Landscape Project“, lbi-archpro.org/cs/stonehenge
- 5) Neolitické kamenné nástroje, krompáče z parožia a šperky zo slonoviny. Avšak neskoršie rímske artefakty poukazujú na to, že sa tento monument stal dôležitou svätyňou; pozri <https://www.english-heritage.org.uk/>
- 6) Na základe datovania dreveného uhlia nájdeného v lokalite pomocou uhlíka C-14, ktoré sa interpretuje tak, že dokazuje, že lokalita sa „súvisle vyvíjala počas obdobia asi 10 000 rokov... a že monument Stonehenge bol postavený niekedy medzi zhruba pred 5 000 a 4 000 rokmi“; Jarus, O., Stonehenge: Facts & theories about mysterious monument, 2017, livescience.com
- 7) Arcibiskup James Ussher vypočítal, že udalosť Bábela sa udiala 5 rokov po Pélegovom narodení. James Ussher, (Pierce, L&M, Eds.) The Annals of the World, Master Books, Green Forest, AR, , p. 22, 2003
- 8) Prečítajte si o tisícoch stavieb pyramíd, ktoré sú zdokumentované na: <http://world-pyramids.com/>

Milí priatelia a sympatizanti časopisu Solás!

Službu združenia Solás môžete podporiť aj svojimi 2 percentami z dane z príjmu. Na príjem 2 percent z dane z príjmu sme zaregistrovaní „V Notárskom centrálnom registri určených právnických osôb (NCRpo) dňa 24. 9. 2019 pod sp. zn. NCRpo 145/2019“. Zdaňovacie obdobie 2019 (rok príjmu 2 % podielu zaplatenej dane 2020).

Údaje, ktoré potrebujete uviesť do vášho daňového priznania – do oddielu „Údaje o prijímateľovi“:

IČO: **42064619**

Právna forma: **Občianske združenie**

Obchodné meno (názov): **Solás**

Sídlo – ulica: **Smreková**

Súpisné/orientačné číslo: **3093/11**

PSČ: **010 07** Obec: **Žilina 7**

Potrebné formuláre si môžete stiahnuť aj z web stránky združenia Solás (<http://solas.sk/o-nas/> podpora-sluzby-zdruzenia-a-casopisu) alebo navštívte adresu <https://www.dvepercenta.sk/>

Solás číslo 47, 13. ročník, 2020/2 (leto)

Časopis *Solás* vydáva občianske združenie Solás, Smreková 11, 010 07 Žilina 7.

IČO: 42064619. Je evidovaný Ministerstvom kultúry SR pod číslom EV 22/08.

Vychádza štyrikrát do roka.

Je nepredajný. Odberateľom ho zasielame bezplatne.

Číslo 47 vyšlo 2. júna 2020 v náklade: 1 460 ks.

Tlač a distribúcia: Alfa print, s. r. o., Martin, www.alfaprint.sk

Žiadosti o zaradenie do zoznamu odberateľov pošlite na poštovú alebo e-mailovú adresu redakcie.

Dobrovoľné finančné príspevky a dary môžete posilať na účty:

Z územia Slovenska: VÚB Žilina, číslo účtu: SK08 0200 0000 0024 8691 6455;

Z Českej republiky: Poštovní spořitelna, číslo účtu: 247761864/0300

Zo zahraničia: Číslo účtu v tvare IBAN: SK08 0200 0000 0024 8691 6455,
SWIFT: SUBASKBX; VÚB, Mlynské nivy 1, SK 829 90 Bratislava 25, Slovakia.

Fotografie: Redakcia *Solás* (obálka str. 1, 2 a 4)

Zodpovedný redaktor: Drahoslav Vajda, <http://drahoslav.solas.sk>

Adresa redakcie: Redakcia *Solás*, P. O. Box 76, 010 07 Žilina 7, Slovensko

(Address: Editorial Board *Solás*, P. O. Box 76, SK 010 07 Žilina 7, Slovakia, Europe)

Tel. číslo redakcie: +421 948 444 155

e-mail: redakcia.solas@solas.sk; solas@solas.sk

web stránky: www.solas.sk; casopis.solas.sk; blog.solas.sk

ISSN 1337-883X

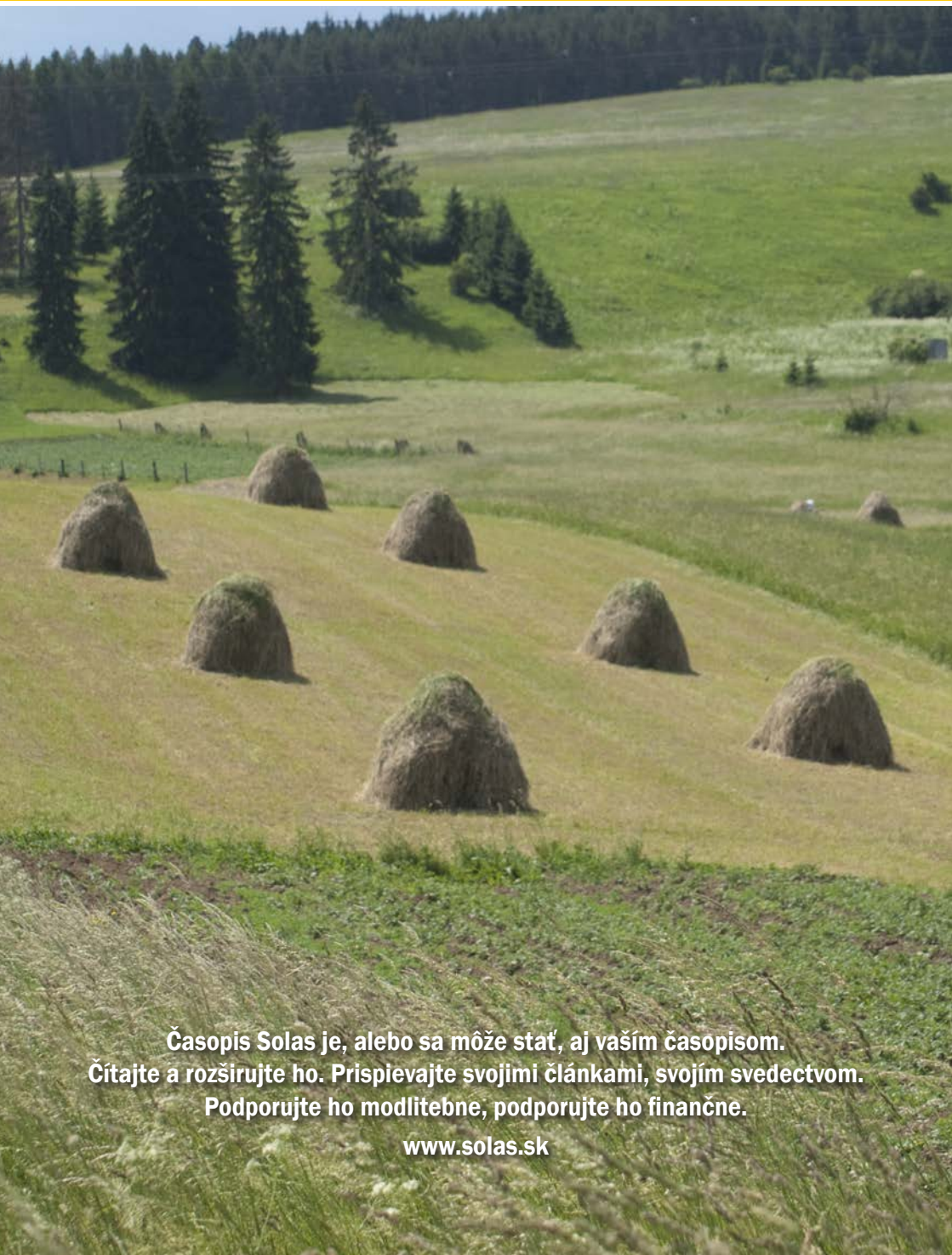
SOLA SCRIPTURA
SOLUS CHRISTUS
SOLA GRATIA
SOLA FIDE
SOLI DEO GLORIA

**Nože zostúpme
a zmiatnime tam ich jazyk....
A tak ich rozptýlil Hospodin
odtiaľ po tvári celej zeme...**

1. Mojžišova 11:7-8

Jedine Bohu patří sláva

**Časopis Solas je, alebo sa môže stať, aj vašim časopisom.
Čítajte a rozširujte ho. Prispievajte svojimi článkami, svojím svedectvom.
Podporujte ho modlitebne, podporujte ho finančne.**

www.solas.sk